

Bilag 2 - Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000-område: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Habitatområde: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

1013 Kildevældsvindelsnegl

Ukendt

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				
		1	2	3	4	
Tilgroning	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Afgræsning
Grøftning og dræning	Forbedring af hydrologi	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Afskæring af dræn og grøfter
Arealreduktion/ fragmentering	Udvidelse af naturarealet	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Etablering på §3-arealer

Natura 2000-område: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Habitatområde: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

1065 Hedepletvinge

Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				
		1	2	3	4	
Arealreduktion/ fragmentering	Naturpleje	☐	☒	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Rydning af vedplanter Høslet
Arealreduktion/ fragmentering	Udvidelse af naturarealet	☐	☒	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Etablering på §3-arealer
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☐	☐	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Afgræsning Høslet

Natura 2000-område: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Habitatområde: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

1095 Havlampret

Ukendt

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				
		1	2	3	4	
Belastning med organisk stof	Reduktion af tilledning af organisk stof	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Begrænsning el. ophør af drift
For få egnede gyde- og levesteder	Forbedring af hydrologi	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Ændret vedligeholdelse af vandløb
Grødeskæring i vandløb	Miljøvenlig vandløbspleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Ophør med grødeskæring Selektiv grødeskæring Reduceret grødeskæring
Sandvandring	Miljøvenlig vandløbspleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Ændret vedligeholdelse af vandløb
Vandløbsoprensning	Miljøvenlig vandløbspleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Ændret vedligeholdelse af vandløb

Natura 2000-område: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Habitatområde: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

1096 Bæklampret

Ukendt

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				
		1	2	3	4	
Belastning med organisk stof	Reduktion af tilledning af organisk stof	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Begrænsning el. ophør af drift
For få egnede gyde- og levesteder	Forbedring af hydrologi	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Ændret vedligeholdelse af vandløb
Grødeskæring i vandløb	Miljøvenlig vandløbspleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Ophør med grødeskæring Selektiv grødeskæring Reduceret grødeskæring
Sandvandring	Miljøvenlig vandløbspleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Ændret vedligeholdelse af vandløb
Vandløbsoprensning	Miljøvenlig vandløbspleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Ændret vedligeholdelse af vandløb
For få egnede gyde- og levesteder	Miljøvenlig vandløbspleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Ændret vedligeholdelse af vandløb

Natura 2000-område: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Habitatområde: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udpegningsgrundlag:

1355 Odder

Bevaringsprognose:

Gunstig

Langsigtet mål:

Bevaring af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Miljøfarlige stoffer	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Gældende lovgivning Gældende lovgivning

Habitatområde: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udpegningsgrundlag:

1903 Mygblomst

Bevaringsprognose:

Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Tilgroning	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Høslet Afgræsning
Arealreduktion/ fragmentering	Udvidelse af naturarealet	☐	☒	☐	☐	Afgræsning Etablering på §3-arealer
Uhensigtsmæssig hydrologi	Forbedring af hydrologi	☒	☐	☐	☐	Afskæring af dræn og grøfter

Natura 2000-område: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Habitatområde: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

2110 Forstrand og begyndende klitdannelser

Ukendt

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Hindring af landskabsdynamik	Genskabelse af naturlig dynamik	☒	☐	☒	☐	Fri dynamik
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Gældende lovgivning

Habitatområde: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

2120 Hvide klitter og vandremiler

Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Invasive arter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Bekæmpelse af invasive arter
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Gældende lovgivning

Natura 2000-område: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Habitatområde: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udpegningsgrundlag:

2130 * Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)

Bevaringsprognose:

Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Invasive arter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Bekæmpelse af invasive arter
Tilgroning	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Afgræsning
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Gældende lovgivning

Habitatområde: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udpegningsgrundlag:

2160 Kystklitter med havtorn

Bevaringsprognose:

Ukendt

Langsigtet mål:

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Invasive arter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Bekæmpelse af invasive arter
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Gældende lovgivning

Natura 2000-område: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Habitatområde: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

2170 Kystklitter med gråris

Ukendt

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Tilgroning	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Afgræsning Rydning af vedplanter
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Gældende lovgivning

Habitatområde: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

2180 Kystklitter med selvsåede bestande af hjemmehørende træarter

Ukendt

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Gældende lovgivning

Natura 2000-område: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Habitatområde: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

2190 Fugtige klitlavninger

Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Tilgroning	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Afgræsning
Invasive arter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Bekæmpelse af invasive arter
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Gældende lovgivning
Uhensigtsmæssig hydrologi	Forbedring af hydrologi	☒	☐	☐	☐	Afskæring af dræn og grøfter

Natura 2000-område: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Habitatområde: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udpegningsgrundlag:

2250 * Kystklitter med enebær

Bevaringsprognose:

Ukendt

Langsigtet mål:

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Invasive arter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Bekæmpelse af invasive arter
Tilgroning	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Afgræsning
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Gældende lovgivning
Tilgroning med vedplanter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Rydning af vedplanter

Habitatområde: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udpegningsgrundlag:

3110 Kalk- og næringsfattige søer og vandhuller (lobeliesøer)

Bevaringsprognose:

Vurderet Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Gældende lovgivning

Natura 2000-område: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Habitatområde: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udpegningsgrundlag:

3130 Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden

Bevaringsprognose:

Vurderet Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Gældende lovgivning

Habitatområde: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udpegningsgrundlag:

3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger

Bevaringsprognose:

Vurderet Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Gældende lovgivning

Habitatområde: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udpegningsgrundlag:

3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks

Bevaringsprognose:

Ukendt

Langsigtet mål:

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Ingen kendte trusler	Ingen Indsats i 1. planperiode	☐	☐	☐	☐	

Natura 2000-område: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Habitatområde: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

3260 Vandløb med vandplanter

Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				
		1	2	3	4	
Grødeskæring i vandløb	Miljøvenlig vandløbspleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Ophør med grønnskæring Reduceret grønnskæring Selektiv grønnskæring
Vandløbsoprensning	Miljøvenlig vandløbspleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Ændret vedligeholdelse af vandløb

Natura 2000-område: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Habitatområde: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udpegningsgrundlag:

3270 Vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter

Bevaringsprognose:

Ukendt

Langsigtet mål:

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				
		1	2	3	4	
Rørlægning og regulering	Genskabelse af naturlig dynamik	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Ændret vedligeholdelse af vandløb Genslyngning af vandløb Ophør med grødeskæring Reduceret grødeskæring Selektiv grødeskæring
Grødeskæring i vandløb	Miljøvenlig vandløbspleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Ophør med grødeskæring Reduceret grødeskæring Selektiv grødeskæring
Vandløbsoprensning	Miljøvenlig vandløbspleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Ændret vedligeholdelse af vandløb

Natura 2000-område: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Habitatområde: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

6230 * Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund

Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				
		1	2	3	4	
Tilgroning	Naturpleje	☒	☒	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Afgræsning Høslet
Arealreduktion/ fragmentering	Udvidelse af naturarealet	☐	☒	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Etablering på §3-arealer
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Gældende lovgivning
Invasive arter	Naturpleje	☒	☐	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Bekæmpelse af invasive arter

Natura 2000-område: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Habitatområde: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udpegningsgrundlag:

6410 Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop

Bevaringsprognose:

Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☒	☐	☐	☒	Høslet
Invasive arter	Naturpleje	☒	☐	☐	☒	Bekæmpelse af invasive arter
Tilgroning med vedplanter	Naturpleje	☒	☐	☐	☒	Rydning af vedplanter

Habitatområde: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udpegningsgrundlag:

6430 Bræmmer med høje urter langs vandløb eller skyggende skovbryn

Bevaringsprognose:

Ukendt

Langsigtet mål:

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Ingen kendte trusler	Ingen Indsats i 1. planperiode	☐	☐	☐	☐	

Natura 2000-område: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Habitatområde: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udpegningsgrundlag:

7220 * Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand

Bevaringsprognose:

Vurderet Gunstig

Langsigtet mål:

Bevaring af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Afgræsning
Grøftning og dræning	Forbedring af hydrologi	☒	☐	☐	☐	Afskæring af dræn og grøfter
Arealreduktion/ fragmentering	Udvidelse af naturarealet	☒	☐	☐	☐	Afskæring af dræn og grøfter Afgrensning Etablering på §3-arealer
Tilgroning med vedplanter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Rydning af vedplanter

Natura 2000-område: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Habitatområde: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udpegningsgrundlag:

7230 Riggær

Bevaringsprognose:

Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				
		1	2	3	4	
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☒	☐	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Afgræsning
Invasive arter	Naturpleje	☒	☐	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Bekæmpelse af invasive arter
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Gældende lovgivning
Grøftning og dræning	Forbedring af hydrologi	☒	☐	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Afskæring af dræn og grøfter
Tilgroning med vedplanter	Naturpleje	☒	☐	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Rydning af vedplanter
Arealreduktion/ fragmentering	Udvidelse af naturarealet	☐	☒	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Afskæring af dræn og grøfter Afgræsning Etablering på §3-arealer Begrænsning el. ophør af drift Høslet

Natura 2000-område: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Habitatområde: 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

91E0 * Elle- og askeskove ved vandløb, søer
og væld

Ukendt

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Sigtelinje

Trussel:

Indsats:

1 2 3 4

Ingen kendte trusler

Ingen Indsats i 1. planperiode

Mulige virkemidler til truslen:

Høringsnotat for Natura 2000-plan

NOTAT

vedrørende høringssvar til Natura 2000-plan 2010-2015 inkl miljørapport (SMV)

*Forslag til Natura 2000-plan nr. 6
Habitatområde H 6*

Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udkast til Natura 2000-plan blev annonceret i ekstern høring den 4. oktober 2010. Høringsfristen udløb den 6. april 2011.

Høringsmateriale, høringssvar og høringssnotater kan ses på

http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Natura2000/Natura_2000_planer/

Og

<http://websag.mim.dk/HoeringVandOgNatur2010/WebSider/visalle.aspx>

Forslag til Natura 2000-plan er annonceret offentligt og desuden sendt i høring hos relevante myndigheder (jf. miljømålsloven § 43 og bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplaner § 5).

Naturstyrelsen har modtaget i alt 1650 høringssvar vedrørende de enkelte Natura 2000-planer, og dertil omkring 300 mere generelle høringssvar vedrørende vand- og naturplanlægningen. De generelle høringssvar er sammenfattet i et samlet notat, der kan ses på www.nst.dk

Til Natura 2000-plan nr. 6 er der modtaget i alt 4 høringssvar.

Svarene har især berørt følgende punkter:

- 1. Forslag til virkemidler*
- 2. Genskabelse af naturlig hydrologi*

Yderligere har høringssvarene berørt følgende emner, hvortil der henvises til det generelle høringssnotat (kan findes via ovenstående link):

- 3. Lovgrundlag*
- 4. Kvælstof*
- 5. Økonomi*
- 6. Rollefordeling*
- 7. Synergi med vandplaner*
- 8. Udpegningsgrundlag og afgrænsning*
- 9. Datagrundlag*
- 10. Indsatsprogram*

I det følgende sammenfattes de væsentligste synspunkter til de ovenfor nævnte punkterne 1 og 2. Kommentarer hertil er anført i kursiv.

Det skal bemærkes, at høringssvarene kun er gengivet i hovedtræk. Ønskes detaljerede oplysninger om svarenes indhold, henvises der til de fremsendte høringssvar.

Bemærkninger til planforslaget

1. Forslag til virkemidler

DN Hjørring ønsker at hindre at kreaturernes direkte adgang til Liver Å og eventuel opstilling af mulepumper. DN pointerer det vigtige i at Vandplasken fortsat afgræsses af kødkvæg.

Friluftsrådet foreslår græsning som et virkemiddel for at få hedepletvinge tilbage i området, virkemidler, der skal sikre kildevældsvindelsnegl, samt høslæt som et af midlerne til at bekæmpe bjerg-rørhvene.

Friluftsrådet ønsker god skiltning, anlæggelse af stier og opstilling af skraldespande. Der foreslås også opstilling af låger og stenter til de græssede arealer, samt informationsmateriale med oplysninger om vilkår for færdsel i området.

De foreslåede tiltag er for konkrete til Natura 2000-planen. Der henvises endvidere til det generelle høringssnotat om virkemidler og indsatsprogram.

2. Genskabelse af naturlig hydrologi

DN Hjørring har fremført deres synspunkter vedrørende naturlig hydrologi i Vandplasken.

Hydrologi i vandløb håndhæves i vandplanen. Se også det generelle høringssnotat for Synergi med vandplaner (kan findes via ovenstående link).

Justeringer af forslag til Natura 2000-plan nr 6

De fremkomne bemærkninger har ikke givet anledning til ændring af planforslaget.

Naturstyrelsens egne justeringer af forslag til Natura 2000-plan nr. 6

På baggrund af dialog i høringsperioden, og Naturstyrelsens egne overvejelser, er der foretaget justeringer af prognose-, målsætnings- og indsatsafsnit, samt af foto's og fototekster. Retningslinje om sikring af levesteder for arter er ændret, så artsspecifikke detaljer er udeladt.

Naturstyrelsens egne justeringer giver ikke anledning til fornyet høring af planforslaget.

Sammenfattende redegørelse for høring over miljørapport (SMV)

Parallelt med offentlig høring af planudkast til Natura 2000-plan for område nr 6 har SMV-redegørelse for planen været i offentlig høring i henhold til bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer §8.

Natura 2000-planens formål er at sikre eller genoprette bevaringsstatus for de arter og naturtyper, der har dannet grundlag for udpegning af Natura 2000-område nr 6. SMV-rapporten viste ikke

modstrid med andre miljøhensyn, og der er i den offentlige høring ikke modtaget kommentarer til rapporten.

De fremkomne bemærkninger har ikke givet anledning til ændring af planforslaget.

På baggrund af dialog i høringsperioden, og Naturstyrelsens egne overvejelser, er der foretaget justeringer af prognose-, målsætnings- og indsatsafsnit, samt af foto's og fototekster. Retningslinje om sikring af levesteder for arter er ændret, så artsspecifikke detaljer er udeladt.

Naturstyrelsens egne justeringer giver ikke anledning til fornyet høring af planforslaget.

Naturstyrelsen vil overvåge effekten af Natura 2000-planen gennem det nationale overvågningsprogram NOVANA, http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/National_naturbeskyttelse/Overvaagning_af_vand_og_natur/, som følger udviklingen i naturtilstanden og arealudbredelse af de naturtyper og arter, som planlægningen omfatter. Desuden vil Naturstyrelsen i samarbejde med NaturErhvervstyrelsen og Kommunernes Landsforening overvåge fremdriften i den forudsatte forvaltningsindsats.

Bilag: Afsendere af høringssvar til nr. 6:

- ID958 – Hjørring Kommune
- ID1366 - DN
- ID2079 - Kystdirektoratet
- ID2684 – Friluftrådet Vendsyssel

Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen

Miljørapport for Natura 2000-planen for område nr. N6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Den enkelte naturplan skal ifølge lov nr. 1398 af 22. oktober 2007 om miljøvurderinger af planer og programmer have sin egen miljørapport. Rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af bilag 1 i loven.

a) Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af 1) en basisanalyse, 2) en målsætning af det enkelte område, 3) et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse. Der er udarbejdet en overordnet målsætning for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Indsatsprogrammet angiver både generelle og konkrete retningslinjer for den forvaltning, der skal implementeres i 1. planperiode (6 år og 12 år for fredskovspligtige arealer) startende fra 2010. Endelig er der en kort beskrivelse af sammenhæng til vandplanen og et oversigtsskema, der opsummerer Natura 2000-planen jf. naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Formål

Planens mål på sigt er skitseret nedenfor. Indsatsen i 1. planperiode skal sikre eksisterende naturværdier på udpegningsgrundlaget og starte en proces, der genopretter akut truet natur under hensyntagen til eventuelle modstridende naturinteresser. For området gælder følgende overordnede målsætning:

Det overordnede mål for området er:

At sikre gunstig bevaringsstatus for udpegningsgrundlaget i området. Dette indebærer, at området udgør et sammenhængende naturområde med vægt på naturmæssige og hydrologiske sammenhænge mellem terrestriske naturtyper, søer og vandløb. Områdets udbredte mosaik af klitnaturtyper sikres. De truede naturtyper og levesteder for den truede art sikres, og søges udvidet. Desuden søges arealet af grå/grøn klit, kildevæld og levesteder for kildevældvindelsnegl og mygblomst udvidet. Der skabes så vidt muligt sammenhæng mellem forekomsterne. Liver Å og områdets søer sikres god vandkvalitet og en artsrig undervandsvegetation. Lobeliesøerne og i særdeleshed Vandplasken sikres. Områdets økologiske integritet sikres i form af en hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning samt gode spredningsmuligheder for arterne.

Relevante planer

Størstedelen af arealet er enten fredet og eller statsejet. Fredningen rummer forbud mod offentlig færdsel omkring Vandplasken.

Omkring Vandplasken foretager lodsejeren pleje, som led i en MVJ-aftale der blev truffet med Nordjyllands Amt. Plejen sker i form af rydning af en mindre plantage, spredte nåletræer og forsøgsvis rydning af tæt ene og havtorn. Der er to store og et par mindre indhegninger med afgræsning, primært med kreaturer.

Der er indgået 8 MVJ-aftaler i området på i alt 176 ha

Natura 2000-områderne vil fremgå af landsplandirektivet (de tidligere regionplaner). Disse skal indeholde retningslinjer i overensstemmelse med bekendtgørelsen om udpegnings og admini-

stration af internationale beskyttelsesområder nr. 408 af 1. maj 2007. Det betyder, at landsplandirektivet skal indeholde retningslinjer, der i overensstemmelse med direktivforpligtelserne kan understøtte områdernes bevaringsmålsætninger. Landsplandirektivet indeholder derfor ikke udlæg af nye arealer til byzone, sommerhusområde, nye større vejanlæg, øvrige trafik og tekniske anlæg eller væsentlige udvidelser eller nye områder til råstofindvinding på land mv., mens der kan være retningslinjer, der bidrager til at sikre naturforholdene, jf. bestemmelser i bekendtgørelsens § 5.

Der vil derfor ikke med Natura 2000-planens bevaringsmålsætninger og retningslinjer for den efterfølgende kommunale planlægning være modstrid mellem den og landsplandirektivet.

b) Nul - alternativ

En række naturtyper og levesteder for arter kræver vedvarende drift for at sikre og opretholde gunstig bevaringsstatus det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre i ugunstig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Planen vil medvirke til at sikre fortsatte levesteder for: Hav- og bæklampret, odder, mygblomst og kildevælds-vindelsnegl.

Hvis ikke planen for 1. planperiode iværksættes, vil spredning af invasive arter og tilgroningen af de lysåbne naturtyper som grønklit, klitlavning, surt overdrev, rigkær, tidvis våd eng og kildevæld fortsætte.

Der vil ske en stadig øget fragmentering af de lysåbne naturtyper.

Situationen for lobelie- og kransnålgesø (3110 og 3140) vil ligeledes blive forværret og vedvarende akkumuleringen af næringsstoffer vil fortsætte, hvis ikke vandplanen forbedrer tilstanden.

Levestederne for mygblomst, odder, havlampret, bæklampret, kildevældsvindelsnegl og hedepletvinge vil blive vedvarende forringet, og det vil blive fortsat vanskeligere at bevare hhv. etablere bestande af arterne.

Desuden skal planen sikre at naturtyperne ikke belastes med mængder af luftbåret kvælstof, der overskrider naturtypernes tålegrænser.

Bevaringsprognosen er gunstig eller vurderet gunstig for:

- Odder pga. stabil bestand og stort, velegnet levested

Bevaringsprognosen er ugunstig eller vurderet ugunstig for:

- Lobeliesø, søbred med småarter og kransnålge-sø, pga. tilgroning og da N-depositionen vurderes at overskride tålegrænsen på hele arealet
- Hedepletvinge da arten er forsvundet fra området
- Tidvis våd eng pga. tilgroning og invasive arter
- Mygblomst, klitlavning, og rigkær pga. tilgroning, fragmentering og uhensigtsmæssig hydrologi
- Kildevæld pga. uhensigtsmæssig hydrologi, tilgroning, fragmentering og overskridelse af den laveste tålegrænse for N-deposition på det meste af arealet
- Grå/grøn klit pga. tilgroning, fragmentering, invasive arter samt overskridelse af den laveste tålegrænse for N-deposition på hele arealet
- Hvid klit pga. invasive arter
- Forklit pga. forstyrrelser/hindring af landskabsdynamik
- Enebærklit pga. tilgroning inkl. invasive nåletræer, da hele arealet har ugunstig strukturtilstand og den laveste tålegrænse for N-deposition er overskredet på hele arealet

- Vandløb pga. oprensning og grødeskæring
- Å-mudderbanke pga. oprensning og regulering af vandløb.
- Hav- og bæklampret pga. hårdhændet vedligeholdelse af vandløb (for få velegnede gydebunker og skjul)
- Havtornklit og grårisklit pga. invasive arter

Bevaringsprognosen er ukendt for:

- Skovklit pga. manglende viden
- Elle- og askeskov pga. manglende viden
- Sure overdrev pga. manglende viden
- Højstaudeurtebræmmer og ellesumpe pga. manglende viden
- Næringsrig sø pga. manglende viden
- Kildevælds-vindelsnegl pga. manglende viden, dog er fragmentering sandsynlig

c) Miljøforhold i områder der kan blive berørt

Forekomsterne af grønklit, surt overdrev, tidvis våde enge, kildevæld, rigkær og velegnede levesteder for kildevælds-vindelsnegl, mygblomst og hedepletvinge søges i området udvidet og sammenkædet, hvor de naturgivne forhold gør det muligt.

Sikring og udvidelse af arealet med grønklit hhv. rigkær vil kunne betyde en indskrænkning af arealet af habitatnaturtyperne havtornekrat og enebærklit, som er opstået ved fri succession af grønsværsklitten under manglende eller utilstrækkelig afgræsning. Her prioriteres hensynet til at skabe større sammenhængende arealer med grønklit og rigkær med henblik på at bevare områdets unikke biodiversitet. Gamle og veludviklede enebærklitter skal dog bevares og lysåbne enebærklitter med overdrevsvegetation imellem er et optimalt kompromis i delområder. Området har en række beskyttelseskrævende arter, som IKKE er en del af udpegningsgrundlaget. Det drejer sig bl.a. om bilag IV-arterne markfirben, løgfrø, spidssnudet frø og strandtudse, de nationale ansvarsarter vendsyssel-gøgeurt, eng-ensian og nikkende kobjælde, de naturtypekarakteristiske arter i kategori 2: Bredbladet kæruld og sort skæne, samt en lang række rødlistede insekter.

For vandnaturtyperne reguleres tilførslen af næringsstoffer via vandplanen.

d) Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er systematisk beskrevet i planen. Planens mål er, at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

e) Internationale miljøbeskyttelsesmål

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven. Planen vil sikre, at areal og tilstand af udpegede naturtyper og levesteder for udpegede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i statens retningslinjer for 1. planperiode. For Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å gælder:

- 1.1 *Reduktion af kvælstof-deposition på områdets habitatnaturtyper forventes at ske gennem en kommende ændring af husdyrgodkendelsesloven jf. regeringsudspillet Grøn Vækst, april 2009. Den øvrige tilførsel af næringsstoffer til typerne reduceres, herunder fra dræntilløb, dyrkede marker, overfladevand, spildevand og fodring. For marine naturtyper, større søer og vandløb reguleres tilførslen af næringsstoffer via vandplanen.*

- 1.2 *Der sikres den for naturtyperne mest hensigtsmæssige hydrologi i arealer med sø, vandløb, klitlavning, tidvis våd eng, kildevæld, rigkær og ellesump, samt på levesteder for kildevældsvindelsnegl, mygblomst, odder, hav- og bæklampret.*
- 1.3 *De terrestriske naturtyper skal sikres en hensigtsmæssig ekstensiv drift og pleje, og vandløb med vandplanter sikres gode fysiske og kemiske forhold samt kontinuitet og miljøvenlig vandløbspleje.*
- 1.4 *Der sikres velegnede levesteder for:
Mygblomst og kildevældsvindelsnegl – sikre og genskabe lysåbne rigkær med ekstensiv drift og optimal hydrologi.
Odder, hav- og bæklampret - sikre tilfredsstillende vandrings- og fourageringsmuligheder, sikre fri vandring i og til vandløb, gode fysiske forhold og tilstrækkeligt fødeudbud, samt for lampretterne velegnede gydebanks. Væsentlige negative fysiske påvirkninger f.eks. i form af spærringer fjernes.
Hedepletvinge – sikre potentielle levesteder (store bestande af djævelsbid og nektarplanter) for evt. tilbageværende bestande mod tilgroning ved etablering af optimal drift, reducere tilførslen af næringsstoffer og etablere sammenhæng med nærliggende bestande.*
- 1.5 *Invasive arter som rynket rose, bjerg-fyr, klit-fyr, sitka-gran og stjerne-bredribbe bekæmpes, og deres spredning forebygges efter bedst kendte viden.*

I henhold til vandplanen vil en gennemførelse af planen for vandopland Nordlige Kattegat og Skagerrak bidrage til at løfte indsatsen med hensyn til forbedret vandkvalitet, herunder reduktioner i tilførslen af næringsstoffer og håndteringen af miljøfremmede stoffer i større søer, vandløb, fjorde og kystvande. Vandplanerne vil derudover bidrage til at sikre kontinuitet i vandløb. En nærmere beskrivelse af konkrete sammenhænge og synergier med den vandplan, der omfatter dette Natura 2000-område, afventer færdiggørelsen af vandplanforslaget.

f) Planens indvirkning på miljøet

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovens bilag 1f, i de tilfælde hvor de vurderes at være af væsentlig betydning.

<i>Planens indvirkning på</i>	<i>Påvirkes</i>	<i>Ingen på- virkning</i>	<i>Redegør for indvirkning</i>
Biologisk mangfoldighed	x		Er redegjort for.
Befolkningen	x		De rekreative oplevelser i tilknytning til området sikres eller forbedres via et forbedret naturgrundlag.
Menneskers sundhed		x	
Fauna og flora	x		Er redegjort for.
Jordbund		x	
Vand	x		Er redegjort for – se i øvrigt vandplan for vandopland nordlige Kattegat og Skagerrak
Luft		x	
Klimatiske faktorer		x	
Materielle goder		x	
Landskab	x		Et varieret landskab bestående af forskellige klittyper og store lysåbne rigkær fastholdes og udbygges. Fragmentering af landskabet imødegås.
Kulturarv, herunder kirker		x	
Arkitektonisk arv		x	
Arkæologisk arv		x	

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

g) Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen statens retningslinjer.

Følgende konkrete tiltag er planlagt.

Sigtelinie 2. Små og fragmenterede habitatnaturtyper og levesteder for arter

- 2.1 *Forekomsterne af grønsværsklit, surt overdrev, tidvis våd eng, kildevæld, rigkær og velegnede levesteder for kildevælds-vindelsnegl, mygblomst og hedepletvinge søges udvidet og sammenkædet, hvor de naturgivne forhold gør det muligt.*
- 2.2 *For mygblomst sikres i området mindst tre levesteder af en sådan størrelse og kvalitet, at de som minimum kan opretholde en levedygtig bestand.*

Sigtelinie 3. Naturtyper og levesteder, som ikke er beskyttet af natur- og miljølovgivningen

- 3.1 *Skovnaturtyper skal sikres herunder sikres mod konvertering til andre træarter. Der kan dog være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til sikring af en skovnaturtype.*
- 3.2 *Konstaterede forekomster af habitatnaturtyper, der ikke er omfattet af lovgivningen, sikres mod ødelæggelse.*

Sigtelinie 4. Særlig indsats for naturtyper og arter, hvis biogeografiske status er i fare

- 4.1 *Arealet med rigkær (eller tidvis våd eng) øges med ca. 15 ha. Der sigtes fortrinsvist mod udvidelse og sammenbinding af de højt målsatte forekomster.*
- 4.2 *Arealet med tidvis våd eng samt velegnede levesteder for den sjældne bilag II art hedepletvinge, sikres og udvides eller sammenkædes om muligt.*
- 4.3 *Arealet med surt overdrev udvides med ca. 1 ha.*

Der udarbejdes handleplaner og vælges virkemidler af kommunerne og Skov- og Naturstyrelsen m.fl. indenfor rammerne af indsatsprogrammet.

h) Grundlag for prioriteringer og valg

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremme den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper/arter. For området er der foretaget følgende valg:

Rigkær har på nationalt og regionalt niveau haft en stor tilbagegang, og i Danmarks afrapportering til EU vurderedes naturtypens nationale bevaringsstatus at være ugunstig. Der vil derfor blive gjort en særlig indsats for at øge/sikre arealet af denne naturtype.

I de kalkrige klittyper sker der ved naturlig succession, tilgroning med havtorn (2160) og enebærklit (2250), både i grønklitter og klitlavninger. Lavningerne har oftest rigkærstatus. Selv om havtornklit i sig selv er en habitatnaturtype prioriteres grønklit (prioriteret type) og klitlavning (levested for mange fredede, rødlistede og ansvarsarter) højere, så rydning af havtornklit accepteres i denne kontekst. Hvad angår enebærklit er denne naturtype, som grønklitten selv, prioriteret (*), så totale rydninger af naturtypen er ikke ønskelig, og om muligt forsøges de lysåbne enebærklitter med lysåben grønklitvegetation i bunden bibeholdt.

Der er langs Liver Å en sandsynlig modstridende interesse mellem odder og rigkær. Odderen bruger krattene som skjul medens der en række steder vil være et ønske om at rydde krattene for at øge arealet af/forbedre tilstanden af rigkæret og dets øvrige flora og fauna. Her prioriteres rigkærene, idet odderen forventes at have tilstrækkeligt med skjul langs åen i krat og højstaudesamfund, som ikke vil kunne genskabes til rigkær indenfor en kortere periode.

i) Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA og DEVANO overvågningsprogrammer. Desuden afrapporterer Danmark den nationale indsats vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen – udarbejdet i forbindelse med naturplanen - udgør det nuværende vidensgrundlag for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med naturplanlægningen. Analysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

j) Ikke teknisk resume

I medfør af lov nr. 1398 af 22. oktober 2007 er der foretaget en miljøvurdering. Planen vil sikre eller forbedre tilstand og bevaringsprognose for områdets udpegningsgrundlag og den biologiske mangfoldighed generelt samt et sammenhængende og varieret landskab.

Der er foretaget en prioritering af sammenhængende arealer med rigkær og grønklit på bekostning af havtornklit og til dels enebærklit samt odder.

Hvis ikke planen iværksættes, vil tilgroning, fragmentering og afvanding af naturtyper og levesteder fortsætte og medføre en forringet status for de prioriterede dele af områdets udpegningsgrundlag.

Planen betyder, at de rekreative oplevelser i tilknytning til området forbedres via et forbedret naturgrundlag, nedsat næringsstofbelastning via vandplanen.

Det overordnede mål for Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å er, at de lysåbne naturtyper sikres en god-høj naturtilstand, at levestederne for arterne sikres og om muligt sammenbindes eller udvides, at de meget artsrige rigkær samt bestande af mygblomst og kildevældsvindelsnegl prioriteres, samt at få god vandkvalitet og en artsrig undervandsvegetation i søer og vandløb, så de bliver et godt levested både for lampretter og odder.

Området indeholder bl.a. bilag IV-arterne markfirben, løgfrø, spidssnudet frø og strandtudse, de nationale ansvarsarter vendsyssel-gøgeurt, eng-ensian og nikkende kobjælde, de naturtypekarakteristiske arter i kategori 2: Bredbladet kæruld og sort skæne, samt en lang række af rødlistede arter som har betydning for naturtypernes og levestedernes vigtighed. Planens gennemførelse vurderes ikke at få negative konsekvenser for disse arter.

Tillæg om ny viden til Natura 2000-basisanalyse for Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å (Natura 2000-område nr. 6).

Tillægget gælder både for basisanalyser for lysåbne naturtyper og arter samt for skovbasisanalyser.

Natura 2000-planerne bygger på den eksisterende viden om naturforholdene. Denne viden er områdevis blevet opgjort i basisanalyserne for hhv. Natura 2000-skovplanlægning, Natura 2000-havplanlægning samt Natura 2000-planlægning for øvrige arealer. Basisanalyserne, der udgør en del af den færdige plan for Natura 2000-området, blev offentliggjort i 2007 og kan ses på By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside (www.blst.dk/Natura2000plan/).

Dette tillæg opsummerer den viden, der – ud over basisanalysens – supplerende indgår som grundlag for Natura 2000-planen. Tillægget er opbygget med et indhold og en struktur, der svarer til basisanalysens opbygning.

For nogle områder er der på baggrund af basisanalysen eller overvågningsdata mv. foretaget ændringer i udpegningsgrundlaget. Det gældende udpegningsgrundlag kan ses i figur 2 i naturplanen. I det tilfælde at nye arter er tilføjet udpegningsgrundlaget er vurderinger af deres levestedsareal opgjort i dette bilag.

Siden basisanalyserne er der i nogle områder foretaget kortlægning af yderligere naturtyper, skovnaturtyper på ikke-fredskovspligtige arealer og/eller en genkortlægning af i første omgang oversigtligt kortlagte arealer. De ny- eller genkortlagte arealer har bidraget med ny viden af betydning for Natura 2000-planerne.

Der er foretaget nye overslagsberegninger af den luftbårne kvælstofdeposition til de kortlagte naturtyper. Beregningerne omfatter nu alle kortlagte arealer af både lysåbne naturtyper og skovnaturtyper.

I nogle områder er der endvidere sket væsentlige ændringer i driften, igangsat naturgenopretningsprojekter el.lign. siden færdiggørelsen af basisanalyserne.

1. BESKRIVELSE AF OMRÅDET

Områdets afgrænsning er uændret, og områdets overordnede naturindhold er uændret.

2. TILFØJELSER TIL UDPEGNINGSGRUNDLAGET

I basisanalysens afsnit 2 er omtalt væsentlige nyopdagede eller nyindvandrede forekomster af arter eller naturtyper, der ikke var en del af områdets oprindelige udpegningsgrundlag. Der er desuden fremkommet yderligere oplysninger om naturtyper og arter i forbindelse med overvågning og kortlægning udført 2006-2008. Disse arter og naturtyper er vurderet i forbindelse med en revision af udpegningsgrundlaget. Det aktuelle udpegningsgrundlag fremgår af figur 2 i naturplanen – og af [By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside](#).

Følgende naturtyper: lobeliesø (3110), tidvis våd eng (6410), kildevæld (7220), rigkær (7230) og elle- og akseskov (91E0) samt arterne havlampret (1095) og bæklampret (1096) er tilføjet det oprindelige udpegningsgrundlag.

3. NYE DATA OM NATURTYPER OG ARTER

Første runde af kortlægningen af EF-habitatområdernes naturtyper blev foretaget i perioden 2004-2005. I første omgang blev kun 18 lysåbne naturtyper samt skovnaturtyper på fredskovspligtige arealer kortlagt. I løbet af 2007 og 2008 er der foretaget kortlægning af flere lysåbne naturtyper, og der er kortlagt skovnaturtyper på ikke-fredskovspligtige arealer. Endelig er der foretaget genkortlægning af områder, som kun blev kortlagt oversigtligt/stikprøvevist i første runde.

Nye data om areal og antal forekomster af naturtyper og arter i dette Natura 2000-område fremgår af nedenstående tabel 1. Ud over de nævnte naturtyper er der i habitatområdet kortlagt et mindre udvalg af områdets vandhuller.

Data om ny-/genkortlagte naturtyper er medtaget såfremt der er tale om nykonstaterede naturtyper eller væsentlige ændringer i forhold til oplysningerne i basisanalysens afsnit 2.

Nr.	Naturtype	Regi- streret areal (ha)	Antal fore- komster	Kilde
Terrestriske naturtyper				
3140	Kransnålalge-sø	0,03	1	3

Tabel 1. Opdaterede data om nye eller genkortlagte naturtyper i habitatområde nr. 6. Data stammer fra 1) NOVANA-overvågningsprogrammet (2004-2008) samt Nordjyllands Amts overvågning i perioden 1988-2006. 2) Naturtypekortlægning 2004-05 (NOVANA/DEVANO). 3) Genkortlægning, supplerende kortlægning 2007-08 (DEVANO). Kortlægningsdata for naturtyperne (ekskl. vandnaturtyper) kan ses på [By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside](#). *Prioriteret naturtype.

4. SUPPLERENDE TRUSSELSVURDERING

I basisanalysen blev der præsenteret en trusselvurdering og tilstandsdata for de forskellige naturtyper og arter. Hvad angår de ny- og genkortlagte naturtyper vurderes disse forhold at være afspejlet i henholdsvis struktur- og artstilstand, som kan ses på [By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside](#). Struktur- og artstilstand udgør tilsammen naturtilstanden, som fremgår af figur 4 i naturplanen. De registrerede data (strukturparametre og artslistes) for de enkelte forekomster kan endvidere ses i den fællesoffentlige naturdatabase på www.naturdata.dk.

Ud over basisanalysens opgørelse af trusler mod områdets naturindhold er der nedenstående tilføjelser og ændringer.

4.1 Belastning af naturområder med luftbårent kvælstof

I tabel 2 er den gennemsnitlige afsætning af kvælstof opgivet som kommunevise gennemsnit af NH_y og NO_x for 2006 (DMU).

Kommune	NH _y (kg N/ha)	NO _x (kg N/ha)	Total N (kg N/ha)	Heraf stammende fra danske kilder (%)
Hjørring	9	7	16	43 %
Lands gennemsnit	8	9	17	33 %

Tabel 2. Baggrundsbelastningen (i kg N/ha/år) i de kommuner, som Natura 2000-området ligger inden for. Kvælstofdepositionen er angivet som kommunevise gennemsnit af hhv. NH_y (ammoniak og ammonium, primært fra husdyrproduktion), NO_x (kvælstofoxider, salpetersyre og nitrat (fra transport, energiproduktion og industri) og total N (samlet tør- og våddeposition). DMU, 2006.

Det gennemsnitlige kvælstofnedfald i den kommune, hvori Natura 2000-området ligger, er 16 kg N/ha/år, hvilket er lidt lavere end landsgennemsnittet. Belastningen med ammoniak og ammonium (NH_y) er højere end landsgennemsnittet, hvilket tyder på, at det lokale og regionale husdyrhold har en relativt større indflydelse på kvælstofnedfaldets størrelse. Nedfaldet af NO_x'er – der overvejende stammer fra transport, energiproduktion og industri – er lavere end landsgennemsnittet.

Overslagsberegning af den lokale kvælstofbelastning

Da husdyrbrug ikke ligger jævnt fordelt i landskabet, vil kvælstofbelastningen af et naturområde variere alt efter om der ligger husdyrbrug tæt på naturområdet, eller der slet ikke er husdyrbrug i nærområdet. Hertil kommer, at afsætningen af kvælstof på forskellige overfladetyper varierer i forhold til ruheden. Der er f.eks. stor forskel på, hvor meget der afsættes på en skov (med stor ruhed og dermed med stor afsætnings-overflade) og på en lysåben eng (med lavere ruhed og mindre afsætnings-overflade). Der er derfor foretaget en korrektion af de kommunevise gennemsnitstal i forhold til lokal husdyrtæthed og til forskellige naturtypers ruhed inden for Natura 2000-området. Ruheden af naturarealerne er vurderet på baggrund af den vedplantedækning, som er registreret ved kortlægningen.

Korrektionen er foretaget ved hjælp af en metode beskrevet i Ammoniakmanualen (Skov- og Naturstyrelsen, 2003) opdateret som beskrevet i boksen nedenfor. Der er ikke tale om en eksakt beregning, men om en forholdsvis grov overslagsberegning, der dog giver en indikation af om, og i givet fald hvor meget tålegrænserne er overskredet for de forskellige naturtyper. Derfor kan overslagsberegningerne ikke direkte indgå i myndighedsbehandling af N-belastning fra konkrete husdyrbrug/virksomheder.

Overslagsberegningerne viser, at kvælstofnedfaldet på størsteparten af naturområderne i Natura 2000-område nr. 6 ligger mellem 10 og 20 kg N/ha/år alt afhængig af den lokale husdyrtæthed og naturområdernes overfladeruhed.

Naturtype	Tålegrænse-interval kg N/ha/år	Kvælstofafsætning overslag (kg N/ha/år)	
		10-15	15-20
Grå/grøn klit (2130)	10-20 (b)	76%	24%
Klitlavning (2190)	10-25 (d)	100%	
Enebærklit (2250)	10-20 (b)		100%
Tidvis våd eng (6410)	15-25 (f)	100%	
Kildevæld (7220)	15-25 (h)	37%	63%
Rigkær (7230)	15-25 (c)	100%	
Total		78%	22%

Tabel 3. Overslag over tålegrænseoverskridelser i Natura 2000-området. For hver naturtype er angivet naturtypens tålegrænseinterval og andelen af det samlede areal i forskellige intervaller af belastninger. Tålegrænsen for et konkret naturområde vil typisk ligge indenfor tålegrænseintervallet.

Belastninger, hvor den lokale N-belastning ligger under den nedre grænse i tålegrænseintervallet (tålegrænsen ikke overskredet), er markeret med grønt, N-belastninger, der ligger indenfor tålegrænseintervallet (overstiger den lave ende af tålegrænseintervallet), er vist med gult, og N-belastninger, der ligger over tålegrænseintervallet (overstiger den høje ende af tålegrænseintervallet), er markeret med rødt.

- (a) Tålegrænsen for atmosfærisk belastning er ikke relevant, idet naturtyperne er naturligt kvælstofrige, ufølsomme for atmosfærisk tilførsel, eller forventes at modtage det største bidrag fra andre kilder, fx grundvand eller overfladenær afstrømning.
- (b) Tålegrænsen for beskyttelse af laver ($10 - 15 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$) kan anvendes hvis en væsentlig forekomst af følsomme laver på lokaliteten ønskes beskyttet.
- (c) Tålegrænsen for højmoser ($5 - 10 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$) kan anvendes hvis en væsentlig forekomst af følsomme højmosearter på lokaliteten ønskes beskyttet.
- (d) Tålegrænsen for Oligotrofe søer ($5 - 10 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$) benyttes for småsøer i klitlavninger.
- (e) Tålegrænsen for heder ($10 - 20 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$) anvendes, hvis dværgbuske (lyng mv.) er hyppige.
- (f) Naturtypen er en delmængde af den bredere naturtype fersk natureng, der kan være mere kvælstoffølsom.
- (g) Naturtypen er en delmængde af den bredere naturtype fattigkær, der har tålegrænse i intervallet $10 - 20 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$.
- (h) Naturtypen omfatter også Palludellavæld, der forventes at have tålegrænser i den lave ende af intervallet.
- (i) Baseret på tålegrænsen for laver.
- (j) Tålegrænsen bør modelberegnes. En modelberegning kan give lavere tålegrænser, ned til $7 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$.

Bestemmelse af kvælstofnedfaldets størrelse på naturområder og sammenligning med andre beregninger

Den præcise størrelse af kvælstofbelastningen på et konkret naturområde er vanskelig at bestemme. Der kan enten foretages målinger (som er tidskrævende, omkostningstunge og usikre, da de som regel kun repræsenterer en kortere måleperiode og derfor skal omregnes til "normale" forhold), eller der kan foretages modelberegninger med modeller af forskellig art, hvoraf nogle er meget ressourcekrævende og omkostningstunge, mens andre har karakter af overslagsberegninger. Resultater fra alle modelberegninger er typisk behæftet med en forholdsvis høj usikkerhed.

Overslagsberegninger i basisanalysen 2006 og i dette tillæg (2009): De nye overslagsberegninger, der er præsenteret ovenfor, viser især på de meget tilgroede naturområder en lavere

belastning på de fleste lysåbne naturområder end de overslagsberegninger, der blev lavet i 2006 i forbindelse med basisanalysen. Forskellen skyldes, at korrektionsfaktoren i forhold til naturområdets ruhed er revurderet, og der er anvendt opdaterede tal for kommunevise gennemsnitsdepositioner, geografisk fordeling af dyreenheder (CHR) og samlet N-emission på landsplan. Til forskel fra de daværende beregninger er der nu også beregnet kvælstofnedfald til skovnaturtyper. De nye overslagsberegninger vurderes at være mere retvisende end overslagsberegningerne fra 2006 – og de dækker ensartet alle landets Natura 2000 områder.

Overslagsberegningerne skal alene anvendes til at give et foreløbigt overblik over omfanget af tålegrænseoverskridelser til brug ved vurdering af gunstig bevaringsstatus, ikke til konkret sagsbehandling.

4.2 Andre trusler mod naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget

Ud over basisanalysens og naturplanens opgørelse af trusler mod naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget er der ikke identificeret nye trusler.

5. SUPPLERENDE MODSATRETTEDE INTERESSER

Ud over basisanalysens og naturplanens opgørelse af modstridende interesser mod områdets naturindhold er der ikke identificeret nye modstridende interesser.

6. SUPPLERENDE NATURFORVALTNING OG PLEJE

Ud over basisanalysens og naturplanens opgørelse af naturforvaltning eller pleje inden for dette Natura 2000-område, er der ikke identificeret ændret naturforvaltning og pleje.

REFERENCER

Bak, J. 2003: *Manual vedr. vurdering af de lokale miljøeffekter som følge af luftbårent kvælstof ved udvidelse og etablering af større husdyrbrug*. Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen.

Danmarks Miljøundersøgelser, 2006: *Deposition af N komponenter 2006 – kommuner*.
http://www2.dmu.dk/1_viden/2_Miljoe-tilstand/3_Luft/4_spredningsmodeller/5_Depositionsberegninger/deposition.asp

Ellermann, T. m.fl., 2005: *Atmosfærisk deposition 2004, NOVANA*, Faglig Rapport fra DMU nr. 555, Danmarks Miljøundersøgelser, Miljøministeriet.

Ellermann, T. m.fl., 2006: *Atmosfærisk deposition 2005, NOVANA*, Faglig Rapport fra DMU nr. 595, Danmarks Miljøundersøgelser, Miljøministeriet.

Ellermann, T. m.fl., 2007: *Atmosfærisk deposition 2006*, Faglig Rapport fra DMU nr. 645, Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet.

Frohn, L. M. m.fl., 2008: *Kvælstofbelastning af naturområder i Østjylland. Opgørelse for udvalgte Natura 2000 områder*, Faglig Rapport fra DMU nr. 673, Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet.

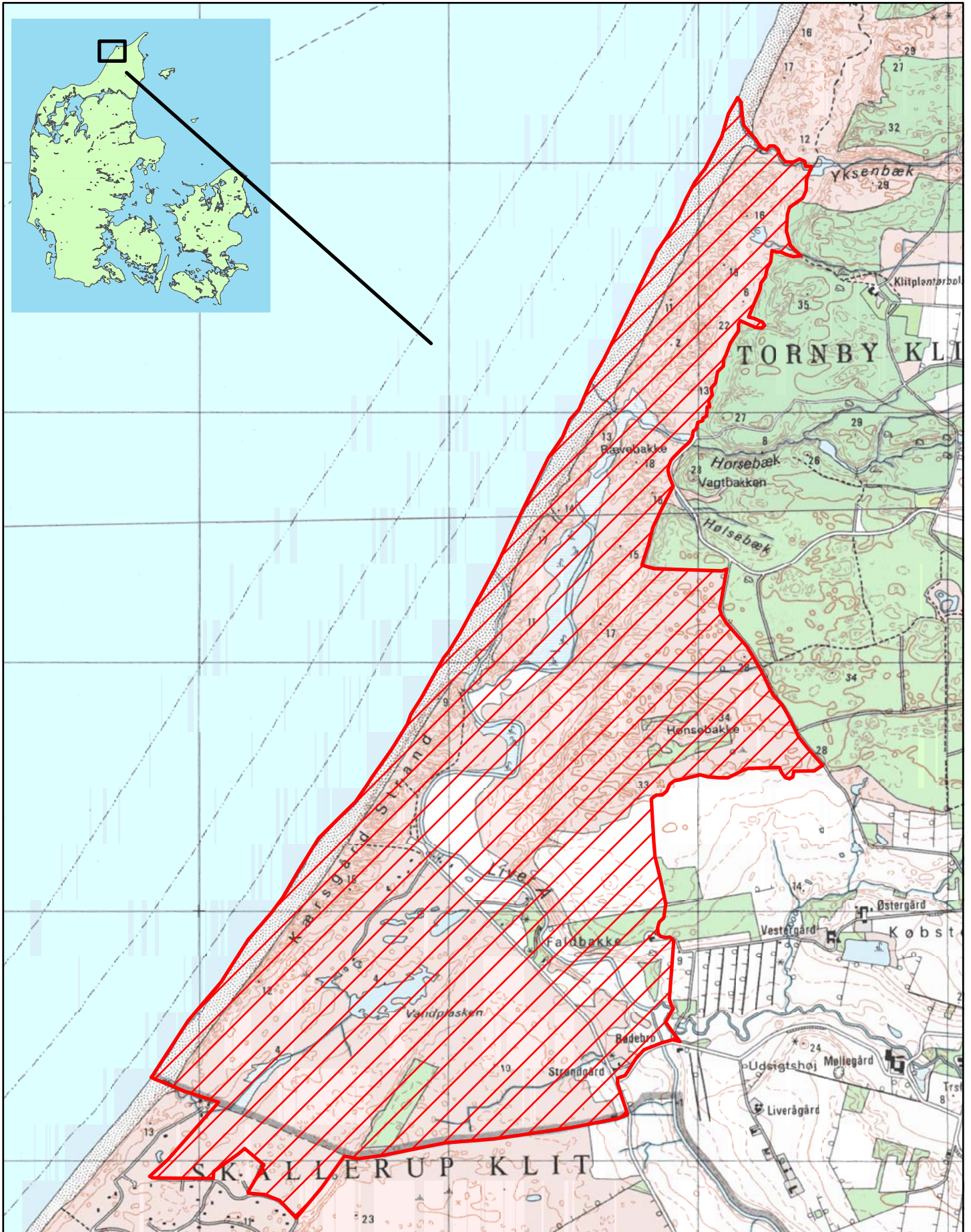
Geels, C. m.fl., 2008: *Kvælstofbelastning af naturområder på Bornholm og Sjælland. Opgørelse for udvalgte Natura 2000 områder*, Faglig Rapport fra DMU nr. 689, Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet.

Nielsen O. K. m.fl., 2008: Denmark's National Inventory Report 2008. *Emission Inventories 1990-2006 – Submitted under the United Nations Framework Convention on Climate Change*. Faglig Rapport fra DMU nr. 667, Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet.

Skov- og Naturstyrelsen, 2005: *Harmoniserede tålegrænser*. Opdatering af 15. december 2005.
<http://www.skovognatur.dk/NR/rdonlyres/78C70731-71A2-40B6-B611-2F1340CB922A/14951/Ammoniakmanual02122005.pdf>

Natura 2000-basisanalyse

Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Kort over Natura 2000-område nr 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Titel

Natura 2000-basisanalyse Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Udgivet af

Miljøcenter Aalborg
Niels Bohrs Vej 30
9220 Aalborg Øst

Udgivelsesdato

Juni 2007

Tekst, layout og redaktion

Medarbejdere fra Nordjyllands Amt og Miljøcenter Aalborg

Kortene er produceret på baggrund af Nordjyllands Amt
GIS-data samt data fra Kort- og Matrikelstyrelsen

Copyright: Kort- og Matrikelstyrelsen
1992/KD.86.1029

Indholdsfortegnelse

RESUME:.....	1
1. Beskrivelse af Natura 2000-området	1
1.1 Beskrivelse af områdets natur og dets potentiale	1
2. Udpegningsgrundlaget.....	3
2.1 Nyfundne naturtyper og arter	3
2.2 Naturtyper og arter, som ikke er registreret, men indgår i udpegningsgrundlaget	4
3. Foreløbig trusselvurdering	4
3.1.1 Vandrammedirektivets basisanalyse I-II.....	4
3.2 Eutrofiering	4
3.3 Tilgroning	4
3.4 Hydrologi	5
3.5 Invasive arter.....	5
3.5.1. Planter	5
3.5.2. Dyr	5
3.6 Arealmæssige ændringer siden 1994	5
3.7 Forstyrrelse af arter	5
3.8 Andre Trusler	5
4. Plejetiltag, igangværende indsats mm.....	6
5. Liste over mangler	6
6. Liste over tilgængeligt materiale	6
Bilag	9
B.1 Datagrundlag for naturtyper og arter	9
B.2 Foreløbig trusselvurdering	10
B.2.1 Beskrivelse af naturtilstanden	10
B.2.2 Eutrofiering	12
B.2.2.1 Tålegrænser	12
B.2.2.2 N-deposition og overskridelse af tålegrænser	13
B.2.3 Tilgroning.....	15
B.2.3.1 Vegetationshøjde.....	15
B.2.3.2 Vedplantedækning.....	15
B.2.3.3 Arealandel med græsning og/eller høslet	16
B.2.4 Hydrologi	16
B.2.4.1 Afvanding og vandindvinding.....	16
B.2.5 Invasive arter	16
B.3 Plejetiltag igangværende indsats mm	17
B.4. Vandløb.....	17
B.5. Søer	18
B.6. Arter	19
B.6.1. Mygblomst(Liparis loeselii).....	19
B.6.2. Hedepletvinge (Euphydryas aurinia).....	19
B.6.3. Kildevælds-vindelsnegl (Vertigo geyeri)	20
B.6.4. Odder (Lutra lutra)	21
B.6.5. Havlampret (Petromyzon marinus L.).....	22
B.6.6. Bæklampret (Lampetra lampetra L.)	24
B.6.7. Laks.....	26

RESUME:

Området rummer et meget varieret og artsrigt klitlandskab, og er iflg. Atlas Flora Danica et af de områder i Danmark med flest sjældne og halvsjældne plantearter (A og B arter). Variationen er dog svagt faldende på grund af tilgroning.

1. Beskrivelse af Natura 2000-området

Natura 2000-område nr. 6, Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å er udpeget som Habitatområde nr.6 med et samlet areal på 442 ha (se tabel 1.1 eller hjemmesiden for Vand og Natur ([klik her](#))).

Området ligger i den nye storkommune Hjørring. Området er det mest uspolerede klitområde mellem Rødhus og Hirtshals og det eneste sted hvor forlandet ikke er udstykket til sommerhusområde. Dog findes der centralt i området et mindre sommerhusområde med 7 huse og dertil ca. 5 sommerhuse i landzone og to mindre landejendomme. Området syd for Hølgårdsrende, kommunegrænse mellem gamle Hjørring og Hirtshals Kommuner, ofte kaldet Nørlev Klit eller Nørlev Kær er også sommerhusområde, men uden bebyggelse.

Af Natura 2000-områdets samlede areal er 366 ha af arealet omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (Tabel 1.2). Desuden er der 1,3 ha løvskov og 11,1 ha nåleskov (kilde: Areal Information systemet, Danmarks Miljøundersøgelser). Resten af landarealet består primært af strand, forklit og hvide klitter, samt 1 ha dyrket jord. Indenfor Natura 2000-området er der to landskabs- og naturvidenskabelige fredninger: Vandplasken på 190 ha fra 1960 og Liver Ås udløb på 115 ha fra 1956.

Nr.	Navn	Areal
H6	Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å	442 ha
	Samlet areal Natura 2000	442 ha

Tabel 1.1. Oversigt over det habitatområde, der er inkluderet i denne basisanalyse. Områdets nummer, navn og areal (i ha) er angivet, ligesom Natura 2000-områdets samlede areal er oplyst. Kilde: <http://www2.skovognatur.dk/natura2000/>.

Beskyttet Natur	Areal
Vandløb	6 km
Hede	44,6 ha
Naturenge	0,7 ha
Kulturenge	17,5 ha
Mose	60,0 ha
Overdrev	236,7 ha
Sø	6,9 ha
I alt	366,4 ha

Tabel 1.2. Antal hektar af registreret beskyttet naturtyper i Natura 2000-område 6 (vejledende registrering, Nordjyllands Amt, feb. 2006).

1.1 Beskrivelse af områdets natur og dets potentiale

Området domineres af et varieret klitlandskab, klitterne er overvejende kalkholdige og meget artsrige og sandsynligvis det område i Danmark med flest sjældne og halvsjældne arter af planter. På langs i området løber en littorinaskrænt og klitterne findes både på det marine forland mellem skrænten og kysten, på skrænten og ovenfor. Klitlavningerne rummer mange forskellige naturtyper, mange af disse af en sjælden høj kvalitet: Permanente søer, bl.a. flere lobeliasøer, temporære søer med små amfibiske planter, rigkær, tagrør-sump og vældprægede områder. I rigkær og væld findes blandt andet to af landets største bestande af Bilag II-arten Mygblomst, store bestande af den for naturtypen karakteristiske art Sort-Skæne, Bilag II-sneglen Kildevælds-Vindelsnegl samt store bestande af ansvarsarten Vendsyssel-Gøgeurt og orkideen Pukkellæbe. Store dele af klitterne er domineret af buske, især Ene. Området er rigt på insekter og er et af de tre steder i landet med flest dagsommerfuglearter. Området gennemskæres af Liver Å der bryder klitrækken og har efterladt et langt afsnøret, tidligere åløb nord for det nuværende udløb.

Arter

Kildevælds-Vindelsnegl *Vertigo geyeri* er registreret i rigkær og væld i klitlavningerne flere steder i Vandplasken i 2001 (Mogens Holmen pers. medd.), samt i Kærsgård Kær i 2005. Ved overvågningen i 2005 blev der fundet forholdsvis mange individer (15-20) på kort tid på Kærsgård lokaliteten, mens arten ikke blev fundet i Vandplasken. Arten er fundet flere forskellige steder i Vandplasken, men kun enkelte eksemplarer på de enkelte lokaliteter (Holmen, M. 2006).

Hedepletvinge *Euphydryas aurinia* er sidst fundet i området i 1992. Det område den sidst blev fundet i, er groet til dels i tæt græs og urtevegetation, dels i Havtorn. Der er dog stadig velegnede biotoper for arten i området, og den eftersøges forsat. Bestanden kan svigte og være svær at registrere i år med lille bestand. En rydning på det kendte levested er en mulighed, ligesom genetablering af græsning i Hønsbakkerne.

Odder *Lutra lutra* er truffet i området i form af spor og ekskrementer. Disse er fundet ved Liver Å og de gamle afsnørede del af åen. Det må formodes, at den også søger føde i Vandplasken og andre mindre søer, der rummer mange padder.

Mygblomst *Liparis loeselii* findes i klitlavninger med væld og rigkær. En bestand ved Vandplasken har været overvåget i en længere årrække, en bestand i Nørlev Kær i en kortere årrække. Bestanden ved Vandplasken er gået tilbage fra 758 i 2001 til 456 i 2006, mens den i Nørlev Kær er gået frem fra 317 i 2001 til over 1000 i 2006. Forklaringen på forskellen skal nok søges i hydrologi og græsningstryk, men kendes ikke med sikkerhed.

Havlampret *Petromyzon marinus* er rapporteret af lystfiskere i 1992 i Liver Å indenfor habitatområdet og uden for området og uden for habitatområdet i Rakkeby Å i 1994.

Terrestriske naturtyper

Forklit (2110) i området bygges ofte op over en årrække for så at forsvinde igen efter en kraftig storm.

Hvid klit (2120) findes som høje unge klitter langs kysten, særligt på en strækning der før var præget af Liver Ås udløb. Efter åen er tvunget ud sydligere med faskiner er klitterne opbygget. De hvide klitter er høje og stejle og har Sand-Hjælme flere steder så typen nærmer sig grå/grøn klit med bl.a. Skavgræs og Arter af Hullæbe. Der ses enkelte vindbrud i den hvide klit. I klitterne på den gamle stenalderskrænt syd for Liver Å, findes hvid klit som slidbetinget vindbrud efter græsning med får og kreaturer.

Grå/grøn klit (2130*) dækker det største areal i området og varierer meget. Den egentlige grønklit findes især i den statsejede nordlige del af området mellem kysten og Tornby Klitplantage. Her en bl.a. Blodrød Storkenæb vidt udbredte. Larven af dagsommerfuglen Sortbrun Blåfugl *Aricia artaxerxes* lever på Blodrød Storkenæb og arten kendes i Danmark aktuelt kun fra kyststrækningen af Nordvest Vendsyssel mellem Tornby og Skiveren. Af de mere dominerende plantearter her kan næves Klit-Kambunke, Vegetationen indeholder desuden Stivhåret Kalkkarse, Klit-Vintergrøn, Smalbægeret Ensian, Hvidgrå Drabe, Almindelig Månerude, Sød Astragal og mange flere. Der sker en spredt tilgroning med Bjerg-Rørhvene på hele arealet, dog især langs bækkene og plantagen. Nåletræer, især Sitka-Gran, spreder sig fra plantagen og koloniserer især nordvendte klitskråninger. Så selvom det kun er få procent af arealet, der er tilgroet, forsvinder en stor del af de levesteder, for arter der ikke tåler udtørring vokser. Markfirben *Lacerta agilis*, der er på habitatdirektivets bilag IV med arter, der skal beskyttes strengt, er talrig i klitten.

På dele af de stejleste klitter findes en vegetation domineret af *Cladonia rangiformis* og Klit-Kambunke, så det ligner en gråklit hvor kambunken erstatter sandskæg.

Største delen af de privat ejede arealer afgræsses, primært ekstensivt med kødkvæg, og her set bl.a. store bestande af ansvarsarten Nikkende Kobjælde.

En væsentlig del af den grønne klit findes som åbne områder mellem buske, især Ene og Havtorn.

Klitter med buske, dvs enebærklit (2250), havtornklit (2160) og grårisklit (2170) findes over hele området og danner store krat. Sortstrubet Bynkefugl *Saxicola torquata* og Rødrygget Tornskade *Lanius collurio* 1-2 par i krattet i området, og tætheden af almindelige fugle er stor.

De fugtige klitlavninger (2190) er nogle steder så fugtige, at der opstår temporære eller permanente søer, bl.a. med meget Strandbo og klassificeres som lobeliasøer (3110), andre steder er der kalkelskende vegetation i form af rigkær (7230) eller den kalk- og artsrige udgave af tid vis våd eng (6140) med Blåtop. Enkelte steder er der så meget trykvand at det klassificeres som kildevæld (7220*). Lavningerne er meget artsrige med mange af ekstremrigkærets skillearter: Sort Skæne, Mygblomst, Pukkellæbe og Sump-Hullæbe, samt karakteristiske arter som Bredbladet Kæruld, Kødfarvet Gøgeurt, Vibefedt, Tvebo Star, Loppe-Star og Blågrøn-Star. Desuden forekommer en af landets største bestande af Vendsyssel-Gøgeurt og de rødlistede Dværgulvefod og Liden Padderok.

De øvrige søer, næringsrige søer (3150) og kransnålalgesøer (3140) findes især som afsnørede dele af Liver Å. Den nordligste, kaldet Nordsø, har meget veludviklede tæpper af kransnålealger. Søerne har generelt god vandkvalitet og en rig flora og invertebrat fauna, fx stor bestand af guldsmeden Stor Blåpil, samt ynglende Spidssnudet Frø og Strandtudse.

2. Udpegningsgrundlaget

Som det fremgår af tabel 2.1 er habitatområde 6 udpeget af hensyn til 15 habitatnaturtyper og 4 arter.

Se kort med naturtyperne og arter på hjemmesiden for Vand og Natur ([klik her](#))

Nr.	Naturtype	Kortlagt areal	Antal forekomster
Arter			
1013	Kildevælds-vindelsnegl (<i>Vertigo geyeri</i>)	85,5 ha	3
1065	Hedepletvinge (<i>Euphydryas aurinia</i>)	181 ha	0
1355	Odder (<i>Lutra lutra</i>)	36,3 ha	-
1903	Mygblomst (<i>Liparis loeselii</i>)	22,8 ha	5
Naturtyper			
2110	Forstrand og begyndende klitdannelse	6,1 ha	2
2120	Hvide klitter og vandremiler	21,6 ha	5
2130	*Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)	174,5 ha	22
2160	Kystklitter med havtorn	45,6 ha	17
2170	Kystklitter med gråris	5,1 ha	4
2180	Kystklitter med selvsåede bestande af hjemmehørende træarter ⁽¹⁾	0,5 ha	1
2190	Fugtige klitlavninger	42,8 ha	14
2250	*Kystklitter med enebær	37,1 ha	12
3130	Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden	5,3 ha	10
3140	Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger	1,3 ha	2
3150	Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks	1,5 ha	1
3260	Vandløb med vandplanter	3 km	2
3270	Vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter	0 ha	0
6230	*Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund	0,4 ha	1
6430	Bræmmer med høje urter langs vandløb eller skyggende skovbryn	2,1 ha	1

Tabel 2.1. Oversigt over de arter og naturtyper, der aktuelt udgør grundlaget for udpegningen af habitatområde 6. ⁽¹⁾ Skov naturtyperne bliver kortlagt af SNS og er kun delvist kortlagt i forbindelse med amtets kortlægning i 2004-05. * Prioriteret naturtype.

2.1 Nyfundne naturtyper og arter

I tabel 2.2 vises de nyopdagede eller nyindvandrede forekomster af arter eller naturtyper, der aktuelt ikke udgør udpegningsgrundlag, men som vil skulle vurderes i forbindelse med en kommende revision af udpegningsgrundlagene. Det drejer sig eksempelvis om arter og naturtyper på bilag 1 eller 2 til EF-habitatdirektivet eller på bilag 1 til EF-fuglebeskyttelsesdirektivet.

Naturtype og art		Areal	Antal forekomster
1095	Havlampret	3 km	**
1096	Bæklampret	3 km	**
1106	Laks	3 km	**
3110	Lobeliesø	1,0	1
6410	Tidvis våd eng	2,0	4
7220	Kildevæld	0,7	4
7230	Rigkær	15,3	6
91E0	Elle- og askeskov ⁽¹⁾	0,4	1

Tabel 2.2. Arter og naturtyper, der ikke aktuelt er udpegningsgrundlag for Natura 2000-planens internationale naturbeskyttelsesområder, men som vurderes at have væsentlig forekomst heri. En * foran artens eller naturtypens kodenummer betyder, at den er særligt prioriteret af EU. ⁽¹⁾ Skov naturtyperne bliver kortlagt af SNS og er kun delvist kortlagt i forbindelse med amtets kortlægning i 2004-05. ** Se bilag B.5

Lobeliesø (3110), tidvis våd eng (6410), rigkær (7230) og delvis kildevæld (7220) var tidligere registreret som klitlavning (2190). Der er også kortlagt ”nyfundne” kildevæld ligesom ellesumpen langs Liver Å ikke noteredes i første kortlægningsrunde i 2001.

2.2 Naturtyper og arter, som ikke er registreret, men indgår i udpegningsgrundlaget

Naturtypen 3270 (Vandløb med tidvis blottede mudder med enårige planter) er ikke kortlagt, men forekommer muligvis i mindre omfang på bredden af Liver Å da denne stiger meget i vandstand efter store mængder nedbør. Naturtypen er netop karakteristisk ved ikke at være stabil og kan som sådan fortsat være en del af udpegningsgrundlaget.

3. Foreløbig trusselvurdering

3.1 Beskrivelse af naturtilstanden

Som baggrund for at foretage en trusselvurdering for naturtyper og arter er der foretaget en foreløbig vurdering af status af tilstanden for de naturtyper og arter, der forekommer i området (se bilag B.2).

For de naturtyper og arter, som ikke er omfattet af NOVANA-overvågningsprogrammet, er tilstands- og trusselvurderingen baseret på et skøn.

3.1.1 Vandrammedirektivets basisanalyse I-II

I Natura 2000-området er der målsat 5 km vandløb. I år 2015 forventes 1 km vandløb at leve op til målsætningen, mens 4 km forventes ikke at leve op til målsætningen. Ingen af de målsatte vandløbsstrækninger er upåvirkede. Vandløbene er påvirkede biologisk, fysisk og hydrologisk. Regulering påvirker 2 km, og vandløbsvedligeholdelse påvirker 6 km vandløb i området. Undersøgelser har vist, at der er risiko for udledning af miljøfarlige stoffer i forbindelse med udledninger fra punktkilder. Der er ikke tilstrækkelig viden herom.

Vandplasken indgår som sø i habitatområde H 6. Søen vurderes i basisanalysen til at være i risiko for ikke at opnå målopfyldelse i 2015. Årsagen til manglende målopfyldelse er tilførsel af for store mængder næringsstoffer og en meget lav vandstand i søen.

Småsøerne/vandhullerne i habitatområdet indgår ikke direkte i Vandrammedirektivets basisanalyse I-II, idet kun særskilt målsatte søer samt søer > 5 ha er vurderet. Hovedparten er kortlagt til type 3130.

Yderligere informationer om Vandrammedirektivets basisanalyse I-II kan findes på

<http://www.nja.dk/Serviceomraader/NaturOgMiljoe/Vandrammedirektiv/EUsVandrammedirektiv.htm>

3.2 Eutrofiering

Intensive landbrugsområder med fjerkræ- og svineproduktion er beliggende øst for området og selvom vindretninger er overvejende fra vest, kan der i perioder tænkes tilført luftbåren kvælstof. Østenvind forekommer især i foråret hvor en stor del af gyllen tilføres markerne.

Tålegrænsens nedre grænse er overskredet for en del af naturtyperne og Kildevældsvindelsnegl.

En tilgroning i en klitlavning med Bjerg-Rørhvene synes fremmet af lejlighedsvis oversvømmelser fra en bæk fra plantagen, der næringsberiger området.

Udledning fra brændeovne og trafik i sommerhuse og feriecenteret syd for område kan evt. bidrage med luftbåren kvælstof. Skibstrafikken holder generelt stor afstand til kysten her.

3.3 Tilgroning

Problemer med tilgroning er størst i den nordlige, statslige, del af Hønsbakkerne.

Bjerg-Rørhvene er ved at kolonisere nye område i grønklitten, i Holland har Bjerg-Rørhvene længe været den væsentligste tilgroningsproblem i kalkrige klitter.

Rigkærene langs den gamle åslyng er under tilgroning i rørsump og buske.

Tilgroning af rigkær og artsrig grønklit som naturlig succession med buske er en særlig problemstilling da arealerne er meget artsrige. Arealerne var tidligere afgræsset af heste og afgræsses nu af kreaturer, suppleret med harer og rådyr samt enkelte kronstyr. Det kan tænkes at kreaturafgræsning ikke er så hård som hesteafgræsning og ifølge lodsejeren har især Havtorn bredt sig.

3.4 Hydrologi

Uddybning af grøfter syd for Vandplasken i sommerhusområdet ved Nørlev Strand har været et problem. Dræning i det marine forland kan tænkes ikke alene at udtørre lavningerne men også at ændre trykvandstrømningerne fra arealet oven for littorinaskrænten og dermed næringsstofbevægelserne i området. Disse bevægelser er antageligt afgørende for forekomsten af de mange ekstremrigkærsarter.

Det faskinesatte udløb af Liver Å kan forhindre naturlige oversvømmelser bag klitterne, men vandkvaliteten i vandløbet er muligvis af en sådan karakter at det ikke ville være en fordel at genetablere denne hydrologi.

3.5 Invasive arter

3.5.1. Planter

Sitkagran *Picea sitchensis* er nok den væsentligste invasive art i området. Sitkagran breder sig især i den nordlige del af området

Mosset Filtet Bredribbe *Campylopus introflexus* forekommer men er endnu ikke et større problem.

Rynket-Rose *Rosa rugosa* fylder mest i sommerhusområdet syd for Liver Å, men danner også mindre bevoksninger andre steder i området.

Haveplanter (Rododendron, Kærminde søster, Skilla m.fl.) er udplantet omkring P-pladserne for enden af Rævskeervej, men har ikke bredt sig og er under bekæmpelse.

Kæmpe-Bjørneklo *Heracleum mantegazzianum* ses med enkelte individer langs Liver Å.

Alm. Hyld *Sambucus nigra* er rimeligt udbredt i området men betragtes ikke som invasiv i Danmark af "The North European and Baltic Network on Invasive Alien Species (NOBANIS). Arten er antageligt inført med munke i middelalderen, men regnes af de fleste som hjemmehørende.

Bjerg-Rørhvene optræder også invasivt i området, men er en hjemmehørende art.

3.5.2. Dyr

Iberisk Skovsnegl *Arion lusitanicus* er flere gange set langs Liver Å, antageligt skyllet ud fra lokaliteter opstrøms i vandløbssystemet (fx talrig ved Åstrup Hovedgård), individerne har set forkomne ud. I 2006 sås imidlertid 2 individer (aflivet på stedet) i det bedste kær ved Vandplasken. Reddersen (2006) har registreret at arten i en ellesump på Mols bla foretrak at spise orkidéen Ægbladet Fliglæbe, og der udtrykkes i artiklen frygt for at også en anden orkidé: Mygblomst i et nærliggende kær kan trues. Der findes omkring fundstedet i Vandplasken mange sjældne orkidéer bla Mygblomst, Pukkellæbe og Vendsyssel-Gøgeurt, samt mange andre sjældne planter.

Fasan *Phasianus colchicus* er rimeligt talrig i området og kan vel have betydning for bestandsstørrelser af insekter og padder.

Forvildede Mink *Mustela vison* kan have negativ betydning for ynglefuglene i området, fx ved Vandplasken.

3.6 Arealmæssige ændringer siden 1994

Ingen. Men klassificeringen af rigkær og søer i klitlavninger er ændret. Havtornekraattet (2160) er i udbredelse, hvilket reducere grønsværsklitten (2130) og klitlavningerne (2190).

3.7 Forstyrrelse af arter

Der vurderes ikke at være forstyrrelser af arter i udpegningsgrundlaget, men løse hunde ses hyppigt.

3.8 Andre Trusler

Opgravning af orkidéer (Vendsyssel-Gøgeurt og Pukkelæbe) samt Nikkende Kobjælde *Pulsatilla pratensis* og Blodrød Storkenæb *Geranium sanguineum* er konstateret.

4. Plejetiltag, igangværende indsats mm

Lodsejeren af den ca 100 ha store indhegning der blandt andet rummer Vandplasken har indgået MVJ-aftale med Nordjyllands Amt om at fjerne selvsåede opvækst af nåletræer, samt rydde knap 3 ha stor plantage i hegnet. Desuden har lodsejerne med tilladelse forsøgsvist ryddet tæt buskvækst to steder i området, dels et tæt men ungt havtornkrat syd for Vandplasken på det marineforland, dels et enekrat oven for littorinaskrænten. Arealerne er ca. ½ ha hver.

Siden 1997 har amtet indgået 11 MVJ aftaler (215 ha) indenfor Natura 2000-området.

5. Liste over mangler.

Nogle af arealerne er en overgangstype mellem klitlavning (2190), rigkær (7230) og den rige udgave af tidvis våd eng (6410).

For nogle af arterne er datagrundlaget næppe dækkende, det gælder især Havlampret og Odder. Hedepletvinge er ikke set siden 1992 og der mangler data fra andre år og evt. andre delområder. Bæklampret kunne være overset i området.

6. Liste over tilgængeligt materiale

Asbirk, S. & Pitter, E. (red), 2005. **Handlingsplan for truede engfugle**. – Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen.

Baagø, H., 2001. **Danish bats (Mammalia:Chiroptera): Atlas and analysis of distribution, occurrence and abundance**. – *Stenstrupia* 26(1): 1-117.

Baktoft, H., Aarestrup, K. & Olsen, J. (*In press*). **Smolttab og forsinkelse ved passage af opstemninger og søer** (tentativ titel). Rapport til Dansk Dambrugerforening.

Danmarks Miljøundersøgelser (2003): **Bevaringsstatus for fuglearter omfattet af EF-fuglebeskyttelsesdirektivet**. Faglig rapport fra DMU, nr. 462.

Danmarks Miljøundersøgelser (2004): **NOVANA. Det nationale program for overvågning af vandmiljøet og naturen. Programbeskrivelse – del 1**. Danmarks Miljøundersøgelser. 48 s. – Faglig rapport fra DMU nr. 495. http://www2.dmu.dk/1_viden/2_Publikationer/3fagrapporter/rapporter/FR495.PDF

Danmarks Miljøundersøgelse (2005): **Atmosfærisk deposition 2004. NOVANA**. Danmarks Miljøundersøgelser Faglig Rapport fra DMU nr. 555. <http://faglige-rapporter.dmu.dk>.

Ellenberg, H. et al. (1991): **Zeigerwerten von Pflanzen in Mitteleuropa**. *Scripta Geobotanica* vol.18:1-248.

Fredshavn, J. (2004): **Teknisk anvisning til kortlægning af terrestriske naturtyper (TA-N3 version 1.01)**. Fagdatacenter for Biodiversitet og Terrestriske Naturdata, Danmarks Miljøundersøgelser. <http://www.dmu.dk/Overvågning/Fagdatacentre/Biodiversitet+og+terrestrisk+natur/Tekniske+anvisninger>

Fredshavn, J., Nielsen, K.E., Ejrnæs, R. og Skov, F. (2004): **Teknisk anvisning til overvågning af terrestriske naturtyper (TA-N1 version 1.03)**. Fagdatacenter for Biodiversitet og Terrestriske Naturdata, Danmarks Miljøundersøgelser. <http://www.dmu.dk/Overvågning/Fagdatacentre/Biodiversitet+og+terrestrisk+natur/Tekniske+anvisninger/>

Grell, M. B. (1998): **Danmarks Fugle. De danske fugles udbredelse, tæthed, bestandsforhold og udviklingstendenser 1971-1998 baseret på resultater af Dansk Ornitologisk Forenings landsdækkende kortlægning i 1993-96**.

Gyrsting, L. & Jørgensen, P. N.(eds), 1983. **EF-fuglebeskyttelsesområder. Kortlægning og foreløbig udpegning i henhold til Fuglebeskyttelsesdirektivet**. – Fredningsstyrelsen, Miljøministeriet.

Jensen, F. P., 1996. **EF-fuglebeskyttelsesområderne og Ramsarområderne. Kort og områdebeskrivelser, status 1995**. Miljø- og Energiministeriet, Skov- og Naturstyrelsen

Møller, A. P.(red.), 1978, **Nordjyllands Fugle – deres yngleudbredelse og trækforhold**. – Scandinavian Science Press Ltd.

Nielsen, T., & Nielsen, M., 1998. **Fuglelokaliteterne i Nordjyllands Amt, bind 1 og 2**. – Dansk Ornitologisk Forening.

Nørrevang, A., & Meyer, T. J. (red.) 1970. **Danmarks Natur**. Politikens Forlag.

Reddersen, J., 2006. Effekter af Iberisk Skovsnekk *Arion lusitanicus* på floraen i den beskyttede naturtype aske/ellesump. – Flora og Fauna 112(4): 111-114.

Skov- og Naturstyrelsen (2003): **Manual vedr. vurdering af de lokale miljøeffekter som følge af luftbåret kvælstof ved udvidelse og etablering af større husdyrbrug**. Udgivet af Miljøministeriet.
<http://www2.skovognatur.dk/udgivelser/2003/87-7279-537-9/pdf/helepubl.pdf>

Skov- og Naturstyrelsen (2004): **Marine habitatområder - orientering om marine naturtyper**. Delrapporter og Kort.
http://www.sns.dk/natura2000/habitat/marin/download_kort.htm

Skov- og Naturstyrelsen (2005a): **Opdatering af Ammoniakmanualen**. Brev til amterne af 15. december.
<http://www.skovognatur.dk/Udgivelser/Tidligere/2003/ammoniakmanualen.htm>

Skov- og Naturstyrelsen (2005b): Vejledning til amterne om udarbejdelse af Natura 2000-basisanalyse.
http://www.skovognatur.dk/NR/rdonlyres/B94B1028-F744-40DE-83DE-42C6A48E4D3A/9626/Basis_vejl_final.pdf

Stoltze, M. og Pihl, S. (red.) 1998: **Rødliste 1997 over planter og dyr i Danmark**. Miljø- og Energiministeriet; Danmarks Miljøundersøgelser og Skov- og Naturstyrelsen.

Strand, J. et al. 2006. **Tributyltin (TBT) – Forekomst og effekter i Skagerrak**, Forum Skagerrak II

Svendsen, L.M., Bijl, L. van der, Boutrup, S. & Norup, B. (red.) (2004): NOVANA. Det nationale program for overvågning af vandmiljøet og naturen. Programbeskrivelse – del 2. Danmarks Miljøundersøgelser. 128 s. – Faglig rapport fra DMU nr. 508 http://www2.dmu.dk/1_Viden/2_Publikationer/3_Fagrapporter/rapporter/FR508.pdf

Søgaard, B., Pihl, S. og Wind, P. 2006: **Arter 2004-2005**. NOVANA. Danmarks Miljøundersøgelser. 248 s. – Faglig rapport fra DMU nr. 582. <http://www.dmu.dk/Udgivelser/Faglige+rapporter/>

Søgaard, B. et al. (2003): **Kriterier for gunstig bevaringsstatus**. 3. udgave. Faglig rapport fra DMU, nr. 457.
http://www2.dmu.dk/1_viden/2_Publikationer/3_fagrapporter/rapporter/FR457_3udg.PDF

van Duinen, G.A. 2004. **Planning for nature restoration peat extraction near the north-western edge og high raised bog** – Tofte Mose, august 2004

Wind, P., 1992. **Oversigt over botaniske lokaliteter 9. Nordjyllands Amt**. Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen i samarbejde med Dansk Botanisk Forening.

Databaser:

Atlas Flora Danica-data: Fund af rød- og gulliste arter samt andre sjældne arter.

DOFbasen: Udtræk af data fra DOFbasen er foretaget af Dansk Ornitologisk Forening efter aftale med Århus Amt. Udtræk af yngle- og rastefugle i Århus Amt i perioden 1982 – 2006. Dansk Ornitologisk Forening, 2006.

NOVANA - data indsamlet i Det nationale overvågningsprogram for vand og natur.

TILDA: TILstands vurdering af Danske naturtyper. Amternes kortlægningsdata 2004-5. Fagdatacenter for Biodiversitet og Terrestrisk Natur.

Plejeplaner:

Revideret forslag til plejeplan for Råbjerg Mose. Nordjyllands Amt, april 2001.

Forslag til plejeplan for Tolshave Mose. Nordjyllands Amt, februar 2006.

Rapporter mm:

Genopretning og sikring af højmossearealer. Aage V. Jensens Fonde har fået udarbejdet en række rapporter om genopretning og sikring af højmossearealer:

- Cowi, 2006. **Sikring af højmossearealers gunstige bevaringstilstand i Lille Vildmose.**
- Cowi, 2006. **Påvirkning af højmossearealer i Lille Vildmose fra af vanding og tørvegravning.**
- Cowi, 2006. **Miljøvurdering af materialer til vandstandsregulerende installationer i Lille Vildmose.**

Moser i Nordjylland 1. Larsen, P.; Pedersen, K.H.; Laubek, Bjarke & Vire, A. (red.), 1993. Landskabskontoret, Nordjyllands Amt.

Moser i Nordjylland 2. Pedersen, K.H., Laubek, B., Burholt, T., Poulsen, R.S., Iversen, I. & Christensen, A., 1999. Natur- og Miljøkontoret, Nordjyllands Amt.

Moser i Nordjylland 3. Kortlægning af moser i den nordlige del af Vendsyssel. Naturkontoret, Nordjyllands Amt (ej publiceret). Data fra kortlægningen kan findes i den fælles offentlige database Naturdata.

Moser i Nordjylland 4. Kortlægning af moser i den vestlige del af Vendsyssel. Naturkontoret, Nordjyllands Amt (ej publiceret). Data fra kortlægningen kan findes i den fælles offentlige database Naturdata.

Kvalitetsvurdering i Halkær Ådal, Naturplan, 1999. Udarbejdet af konsulentfirmaet NATURPLAN for Nordjyllands Amt. Kvalitetsvurdering af ca. 750 lokaliteter i Halkær Ådal. Data kan findes i den fælles offentlige database Naturdata.

Kvalitetsvurdering i Lindenberg Ådal, Naturplan, 1999. Udarbejdet af konsulentfirmaet NATURPLAN for Nordjyllands Amt. Data kan findes i den fælles offentlige database Naturdata.

Kvalitetsvurdering i Villestrup Ådal, Naturplan, 1999. Udarbejdet af konsulentfirmaet NATURPLAN for Nordjyllands Amt. Kvalitetsvurdering af 625 lokaliteter i Villestrup Ådal. Data kan findes i den fælles offentlige database Naturdata.

Nationalpark Pilotprojektet på Læsø. I forbindelse med pilotprojektet er der blevet udarbejdet rapporter indenfor områderne: Natur, Kultur, Landskab, Erhverv og Friluftsliv & turisme. Alle rapporter kan hentes på Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside http://www2.skovognatur.dk/nationalparker/Om_nationalparker/undersoegelser.htm

Registrering af kalkoverdrev i Nordjyllands Amt 1997. Jensen, J.M., Poulsen, R.S. & Bioconsult, 1997. Resultaterne fra projektet kan findes i den fælles offentlige database Naturdata.

Strandenge - ved Kattegat og Mariager Fjord. Larsen, P. & Steffensen A.M. (red.), 1991. Nordjyllands Amt.

Strandenge - ved Limfjorden. Bjerregaard, O. (red.), 1988. Nordjyllands Amt.

Bilag

B.1 Datagrundlag for naturtyper og arter

I 2004 og 2005 er der foretaget en kortlægning af de terrestriske habitatnaturtyper inden for habitatområderne (ref. DMU). Desuden er der gennem årene indsamlet data i forbindelse med forskellige projekter, som Nordjyllands Amt har igangsat. Oplysningerne om søer, vandløb og havområder bygger udelukkende på den viden der er indsamlet gennem årene via et generelt tilsyn og overvågningen udført regionalt og via det nationale overvågningsprogram. I tabel B.1.1 er der vist en oversigt over tilgængelige data for de enkelte naturtyper.

Herunder en oversigt over tilgængelige data

Nr.	Naturtype	NOVA	NOVANA (2004 – 2006)	Andre data
Arter				
1013	Kildevælds-vindelsnegl (<i>Vertigo geyeri</i>)		Overvågning	Se bilag B.6.3
1065	Hedepletvinge (<i>Euphydryas aurinia</i>)		Overvågning	Se bilag B.6.2
1095	Havlampret	Overvågning		Se bilag B.6.5
1096	Bæklampret	Overvågning		Se bilag B.6.6
1106	Laks			Se bilag B.6.7
1355	Odder (<i>Lutra lutra</i>)		Overvågning	Se bilag B.6.4
1903	Mygblomst (<i>Liparis loeselii</i>)		Overvågning	Se bilag B.6.1
Naturtyper				
2110	Forstrand og begyndende klitdannelser		Kortlægning	
2120	Hvide klitter og vandremiler		Kortlægning	
2130	*Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)		Kortlægning	
2160	Kystklitter med havtorn		Kortlægning	
2170	Kystklitter med gråris		Kortlægning	
2180	Kystklitter med selvsåede bestande af hjemmehørende træarter ⁽¹⁾		Kortlægning	
2190	Fugtige klitlavninger		Overvågning Kortlægning	
2250	*Kystklitter med enebær		Kortlægning	
3110	Lobeliesø		Kortlægning	Se bilag B.5
3130	Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden	Overvågning	Kortlægning	Se bilag B.5
3140	Kalkrige søer og vandhuller med kransålbølger		Kortlægning	Se bilag B.5
3150	Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks		Kortlægning	Se bilag B.5
3260	Vandløb med vandplanter	Overvågning	Kortlægning	Se bilag B.4
3270	Vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter		Kortlægning	Se bilag B.4
6230	*Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund		Kortlægning	
6410	Tidvis våd eng		Kortlægning	
6430	Bræmmer med høje urter langs vandløb eller skyggende skovbryn		Kortlægning	
7220	Kildevæld		Kortlægning	
7230	Rigkær		Kortlægning	
91E0	Elle- og askeskov ⁽¹⁾		Kortlægning	

Tabel B.1.1. Oversigt over datagrundlaget for de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000 området. For hver naturtype og art er en henvisning til en mere detaljerede gennemgang af datagrundlaget samt en angivelse af hvor data stammer fra. NOVA: National Overvågningsprogram af Vandmiljøet og NOVANA: Det Nationale program for Overvågning af Vandmiljøet og Naturen.

B.2 Foreløbig trusselvurdering

B.2.1 Beskrivelse af naturtilstanden

En naturtypes tilstand vurderes ud fra følgende tre kriterier:

1. Areal. Jo større areal en naturtype dækker i området, des bedre tilstand (arealdata ses i tabel B.2.1.1).
2. Struktur og funktion. Jo flere af de særlige strukturer og funktioner, som er nødvendige for at opretholde og bevare naturtypen på langt sigt, som er til stede, des bedre tilstand (summering af struktur- og funktionsdata ses i tabel B.2.1.2).
3. Karakteristiske arter. Jo flere af de arter, som er karakteristiske for naturtypen, som er til stede, des bedre tilstand (data over karakteristiske arter ses i tabel B.2.1.3).

I nedenstående er summeret de oplysninger som vurderingen af områdernes naturtilstand er baseret på.

I forbindelse med kortlægningen af de 18 terrestriske, lysåbne habitattyper er der foretaget en registrering af udbredelsen af en række naturtype-karakteristiske strukturer på hovedparten af de kortlagte arealer (tabel B.2.1.1). Disse strukturer er delt op i negative og positive strukturer. De positive strukturer er til stede i veludviklede og typiske forekomster af naturtypen under mere eller mindre upåvirkede forhold. Tilsvarende vidner de negative strukturer om en stærkt påvirket naturtype. I felten er strukturerne samlede omfang registreret på en tre-trins skala: udbredte (U), spredte (S) eller ikke tilstede (I).

Tabel B.2.1.2 giver en oversigt over de enkelte naturtypers fordeling i forhold til deres indhold af positive og negative strukturer. Mørkegrøn farve viser veludviklede naturtyper, som tilsyneladende ikke er udsat for nogen nævneværdige trusler, mens mørkerød farve viser dårligt udviklede naturtyper, der antagelig påvirkes kraftigt af en eller flere trusler.

Naturtype	kortlagt ha	tilstandsvurderet ha
2110	6,1	0
2120	21,6	0
2130	174,5	174
2160	45,6	0
2170	5,1	0
2180	0,5	0
2190	42,8	16,4
2250	37,1	2,9
3130	4,3	0
3140	0,3	0
3150	0,9	0
3260	0,3	0
6230	0,4	0
6410	2,0	2
6430	2,1	0
7220	0,7	0,7
7230	15,3	12,7
91E0	0,4	0

Tabel B.2.1.1. Arealfordeling (ha) af de kortlagte terrestriske lysåbne habitattyper i Natura 2000-område 6.

Grå/grøn klit (2130) 174 ha

Strukturer	Positive		
	U	S	I
Negative			
I			
S	91	19	
U			

Klitlavning (2190) 16 ha

Strukturer	Positive		
	U	S	I
Negative			
I		1	
S	2	97	
U			

Enebærklit (2250) 3 ha

Strukturer	Positive		
	U	S	I
Negative			
I			
S		100	
U			

Tidvis våd eng (6410) 2 ha

Strukturer	Positive		
	U	S	I
Negative			
I	89	11	
S			
U			

Kildevæld (7220) 0,7 ha

Strukturer	Positive		
	U	S	I
Negative			
I	63		
S			37
U			

Rigkær (7230) 13 ha

Strukturer	Positive		
	U	S	I
Negative			
I	9		
S	91		
U			

Table B.2.1.2. Fordelingen af negative og positive strukturer i de polygoner, hvor de enkelte naturtyper er registreret. For både negative og positive strukturer er angivet om strukturerne samlet set er udbredte (U), spredte (S) eller ikke tilstede (I). Antallet af registreringer med hver af de 9 kombinationsmuligheder er vægter for polygonernes arealer. Strukturerne er beskrevet i Fredshavn (2004).

2130 Art	Antal registreringer	
	Indenfor	Udenfor
Cladonia sp., s.l.	4	
dværgbunke, tidlig	1	
hejre, blød	2	
hønsetarm, almindelig	5	
kambunke, klit-	4	
mælkeurt, almindelig	2	
rottehale, sand-	2	
sandskæg	1	
snerre, gul	7	
star, sand-	5	
stedmoderblomst, klit-	4	

7220 Art	Antal registreringer	
	Indenfor	Udenfor
Cratoneuron filicinum	1	
vibefedt	1	

7230 Art	Antal registreringer	
	Indenfor	Udenfor
star, almindelig	2	
star, blågrøn	2	
star, hirse-	2	
star, krogneb-	1	
star, loppe-	2	
star, næb-	1	
star, skede-	1	
star, stjerne-	1	
star, tvebo	2	

2250 Art	Antal registreringer	
	Indenfor	Udenfor
ene	1	

6410 Art	Antal registreringer	
	Indenfor	Udenfor
tormentil	2	
blåtop	2	

Table B.2.1.3. Forekomster med naturtype karakteristiske arter. Arterne er blevet registreret i forbindelse med kortlægningen af habitatnaturtyperne. Indenfor: arten er registreret i 5m cirklen, Udenfor: arten er registreret udenfor 5m cirklen

B.2.2 Eutrofiering

B.2.2.1 Tålegrænser

For de naturtyper, der danner udpegningsgrundlag for Natura 2000-området, er der fastsat tålegrænseintervaller, som fremgår af tabel B.2.2.1.

Boks:
Tålegrænse: Følsomheden af et naturområde overfor en (forøget) tilførsel af forurende eller eutrofiende stoffer kan beskrives i form af tålegrænser, der angiver ”den belastning, hvorunder væsentlige skadelige effekter på økosystemet ikke vil forventes, vurderet ud fra den bedste tilgængelige viden” Empirisk baserede tålegrænser for en række forskellige naturtyper er blevet fastsat af UN/ECE¹ (Skov- og Naturstyrelsen, 2003).

Naturtype	Tålegrænse Kg N/ha
1110 Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand	- ¹
1130 Flodmundinger	30-40
1140 Mudder- og sandflader blottet ved ebbe	- ¹
1150 Kystlaguner og strandsøer	30-40
1160 Større lavvandede bugter og vige,	30-40
1170 Rev	- ¹
1180 Boblerev	- ¹
1330 Strandenge	30-40
1340 Indlands saltenge	30-40
2130 Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)	10-20 ²
2140 Kystklitter med dværgbusvegetation (klithede)	10-20 ²
2190 Fugtige klitlavninger	10-25 ⁴
2250 Kystklitter med enebær	
3110 Kalk- og næringsfattige søer og vandhuller (lobeliesøer)	5-10
3130 Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden	5-10
3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger	5-10
3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks	- ¹¹
3160 Brunvandede søer og vandhuller	5-10
3260 Vandløb med vandplanter	- ¹
3270 Vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter	- ¹
4010 Våde dværgbusksamfund med Klokkelyng	10-25
4030 Tørre dværgbusksamfund (heder)	10-20
6120 Meget tør overdrevs- eller skræntvegetation på kalkholdigt sand	15-25
6210 Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (vigtige orkidélokalteter)	15-25
6230 Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund	10-20
6410 Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med Blåtop	15-25 ⁶
7110 Aktive højmoser	5-10
7140 Hængesæk og andre kærksamfund dannet flydende i vand	10-15 ^{3,7}
7150 Plantesamfund med næbfrø, soldug eller ulvefod på vådt sand eller blottet tørv	10-15 ^{3,7}
7210 Kalkrige moser og sumpe med Hvas Avneknippe	15-25
7220 Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand	15-25 ⁸
7230 Rigkær	15-25 ³

¹ Tålegrænsen for atmosfærisk belastning er ikke relevant, idet naturtyperne er naturligt kvælstofrige, ufølsomme for atmosfærisk tilførsel, eller forventes at modtage det største bidrag fra andre kilder, fx grundvand eller overfladenær

¹ UN/ECE er FN's Økonomiske Komité for Europa. Tålegrænserne (critical loads) fastsættes i Arbejdsgruppen vedr. effekter af konventionen om langtransporterende luftforurening (www.unece.org/env/wge) i forbindelse med det internationale samarbejdsprogram vedr. modellering og kortlægning af tålegrænser, baggrundsbelastning, effekter, risici og udviklingstendenser for luftforurening.

afstrømning.

² Tålegrænsen for beskyttelse af laver (10 – 15 kg N ha-1år-1) kan anvendes hvis en væsentlig forekomst af følsomme laver på lokaliteten ønskes beskyttet.

³ Tålegrænsen for højmoser (5 – 10 kg N ha-1år-1) kan anvendes hvis en væsentlig forekomst af følsomme højmosearter på lokaliteten ønskes beskyttet.

⁴ Tålegrænsen for oligotrofe søer (5 – 10 kg N ha-1år-1) benyttes for småsøer i klitlavninger.

⁵ Tålegrænsen for heder (10 – 20 kg N ha-1år-1) anvendes, hvis dværgbuske (lyng mv.) er hyppige.

⁶ Naturtypen er en delmængde af den bredere naturtype fersk natureng, der kan være mere kvælstoffølsom.

⁷ Naturtypen er en delmængde af den bredere naturtype fattigkær, der har tålegrænse i intervallet 10 – 20 kg N ha-1år-1

⁸ Naturtypen omfatter også Palludellavæld, der forventes at have tålegrænser i den lave ende af intervallet.

⁹ Baseret på tålegrænsen for laver.

¹⁰ Tålegrænsen bør modelberegnes. En modelberegning kan give lavere tålegrænser, ned til 7 kg N ha-1år-1

¹¹ Mange søer og vandhuller er eutrofieret som følge af næringstilførsel fra andre kilder. For de rene, ikke eutrofierede søer af type 3150 kan tålegrænsen for de øvrige søtyper på 5-10 kg N ha-1år-1 bruges, hvis søen er kvælstofbegrænset.

Tabel B.2.2.1 Tålegrænser for terrestriske naturtyper i habitatområdet (Skov- og Naturstyrelsen 2005)

Som det fremgår af tabel B.2.2.1 er det særligt højmose (7110), hængesæk (7140) samt sure overdrev og heder (6230 og 4030), der er følsomme overfor kvælstofbelastning. Riggær og kalkoverdrev er moderat kvælstoffølsomme med tålegrænser mellem 15-25 kg N/ha/år. Men rigkær med en væsentlig forekomst af følsomme højmosearter hører dog også til de særligt kvælstoffølsomme naturtyper med en tålegrænse på 5-10 kg N/ha/år. Derimod er naturtyper, der jævnligt overskyldes med næringsrigt havvand ikke særligt kvælstoffølsomme, det gælder bl.a. strandeng (1330), men her skal man være opmærksom på at partier med overdrev på strandvolde o. lign. kan være følsomme. For artsrige forekomster ligger tålegrænsen i den nedre ende af disse intervaller.

B2.2.2 N-deposition og overskridelse af tålegrænser

Kvælstofdepositionen til danske land- og vandområder kommer fra en lang række danske og udenlandske kilder, primært husdyrproduktion (ammoniak) og forbrændingsprocesser (kvælstofoxider). I Jylland og på Fyn stammer ca. 60 % af kvælstofdepositionen fra husdyrproduktion, mens det på Sjælland og Bornholm drejer sig om ca. halvdelen eller under halvdelen (DMU, 2005). De gennemsnitlige tal dækker dog over store lokale variationer afhængig af den lokale husdyrtæthed og ruheden af naturområderne. I forhold til husdyrproduktionen er staldanlæg uden ammoniakbegrænsende teknik typisk den største kilde til landbrugets ammoniakfordampning.

I tabel B.2.2.2 er den gennemsnitlige afsætning af kvælstof opgivet som kommunevise gennemsnit af NH_v og NO_x for årene 2000, 2003 og 2004 beregnet med modellen DEHM-REGINA (Skov- og Naturstyrelsen 2005, Bilag 1 til Ammoniakmanualen. Opdatering af 15. december 2005, <http://www.skovognatur.dk/Udgivelser/Tidligere/2003/ammoniakmanualen.htm>).

Baggrundsbelastningen i Hirtshals og Hjørring kommuner, hvori Natura 2000-området ligger, er mellem 13,2 og 14,9 kg N/ha/år, hvilket er lavere end landsgennemsnittet.

En betydelig del af NH_v -fraktionen består af ammoniak fra lokale husdyrbrug, som er ujævnt fordelt i landskabet. Hertil kommer, at afsætningen af ammoniak på forskellige overfladetyper varierer i forhold til ruheden. Der er derfor foretaget en korrektion af de kommunevise gennemsnitstal i forhold til lokal husdyrtæthed og til forskellige naturtypers ruhed inden for habitatområdet. Ruheden af naturarealerne (z_0) er vurderet på baggrund af kortlægningsdata (vedplantedækningen i TILDA). Korrektionen er foretaget ved hjælp af metoden beskrevet Ammoniakmanualen (Skov- og Naturstyrelsen 2003).

Det korrigerede kvælstofnedfald på naturområderne i Natura 2000 området ligger mellem 10 og 17,5 kg N/ha/år alt afhængig af den lokale husdyrtæthed og naturområdernes overfladeruighed, se **kortbilag 4** og tabel B.2.2.3.

	NHx (kg N/ha)	NOy (kg N/ha)	Total N (kg N/ha)
Arden	12,4	6,3	18,7
Brovst	7,6	5,7	13,3
Brønderslev	9,7	5,7	15,4
Dronninglund	9,1	6,3	15,4
Farsø	10,7	5,7	16,5
Fjerritslev	7,5	5,8	13,3
Frederikshavn	7,4	6,3	13,7
Hadsund	9,6	6,5	16,1
Hals	8,4	6,4	14,9
Hanstholm	7,4	6,4	13,8
Hirtshals	6,9	6,2	13,2
Hjørring	8,9	6,0	14,9
Hobro	12,1	6,0	18,1
Læsø	4,6	6,5	11,2
Løgstør	9,9	5,6	15,5
Løkken-Vrå	8,1	5,8	13,9
Møldrup	11,9	5,9	17,8
Nibe	9,6	5,7	15,3
Nørager	12,8	5,8	18,6
Pandrup	7,2	5,7	12,9
Sejfflod	8,8	6,1	14,9
Sindal	8,7	6,3	15,1
Skagen	4,7	5,9	10,6
Skørping	11,6	6,7	18,3
Støvring	11,3	6,0	17,3
Sæby	8,9	6,3	15,2
Aabybro	8,0	5,5	13,5
Aalborg	9,4	6,2	15,6
Aalestrup	12,1	5,8	17,9
Aars	11,6	5,7	17,3
<i>Lands gennemsnit</i>	<i>9,1</i>	<i>6,8</i>	<i>15,9</i>

Tabel B.2.2.2. Baggrundsbelastningen (i kgN/ha/år) i de nordjyske kommuner. Kvælstof-depositionen er angivet som kommunevise gennemsnit af hhv. NHx (ammoniak og ammonium), NOy (kvælstofoxider, salpetersyre og nitrat) og total N (samlet tør- og våddeposition). Skov- og Naturstyrelsen, 2005.

Det skal understreges at der er tale om en foreløbig overslagsberegning, der bør følges op med en mere detaljeret beregning af kvælstofbelastning af de enkelte naturområder samt en modelberegnet tålegrænse. Blandt andet kan der være tale om stor variation inden for de enkelte naturområder som følge af varierende tilgroningsgrad, nærhed til lokale husdyrbrug mv.

Det vurderes umiddelbart, at der ikke i eller lige uden for habitatområdet er lokale enkeltkilder, der i sig selv er hovedbidragsyder til kvælstofbelastningen og dermed hovedårsag til eutrofiering og forringet naturkvalitet i habitatområdet. Dette skyldes bl.a. at en stor del af ammoniakfordampningen fra husdyrproduktionen omdannes til langttransporterende luftforurening.

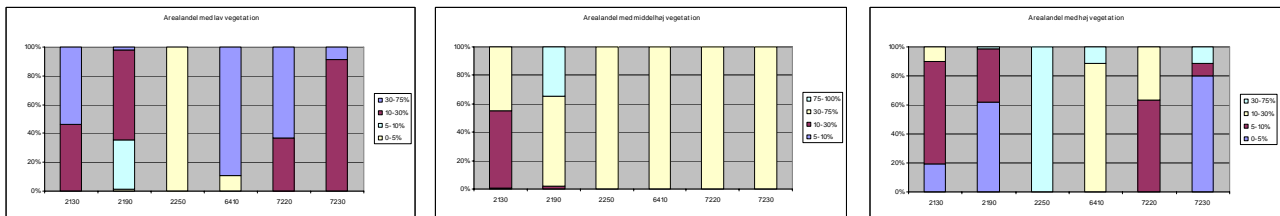
I langt hovedparten af de tilfælde, hvor eutrofiering vurderes at have negativ indflydelse på naturkvaliteten i de terrestriske naturarealer i habitatområdet, er årsagen således luftens gener.

N-belastning (kgN/ha/år) i forhold til tålegrænseintervallet			
Habitattype	10 - 12,5	12,5 - 15	15 - 17,5
2130	47% (12)	51% (8)	2% (1)
2190	3% (2)	97% (5)	
2250		100% (2)	
6410	11% (1)	89% (3)	
7220	37% (3)		63% (1)
7230		97% (3)	3% (1)

Tabel B.2.2.3. Vurdering af de kortlagte terrestriske naturarealers belastning med luftbåren kvælstof i forhold til naturtypernes tålegrænseintervaller. For hver naturtype er angivet andelen af det samlede areal samt antal forekomster i forskellige intervaller af belastninger. Belastninger hvor den lokale N-belastning ligger under den nedre grænse i tålegrænseintervallet (tålegrænsen ikke overskredet) er markeret med grønt, N-belastninger, der ligger indenfor tålegrænseintervallet (overstiger den lave ende af tålegrænseintervallet) er vist med gult, og N-belastninger, der ligger over tålegrænseintervallet (overstiger den høje ende af tålegrænseintervallet) er markeret med rødt.

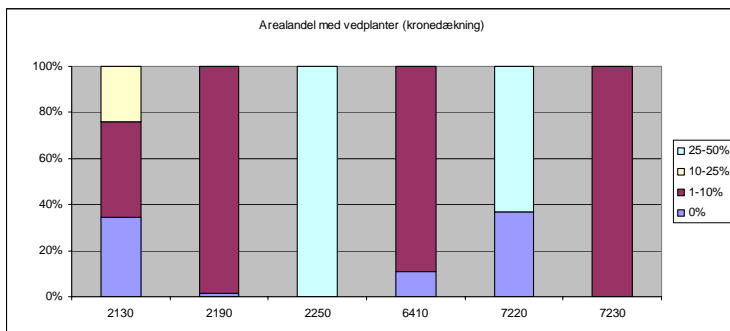
B.2.3 Tilgroning

B.2.3.1 Vegetationshøjde

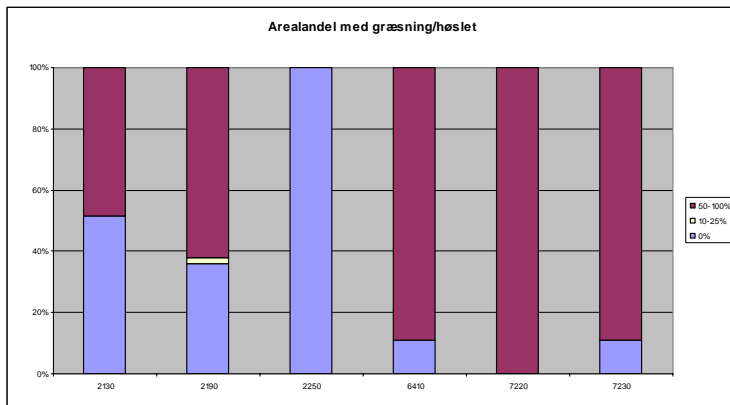
Figur B.2.3.1. Den procentvise arealandel af den enkelte habitatnaturtype, som indeholder henholdsvis lav, middelhøj og høj vegetation.

B.2.3.2 Vedplantedækning

Figur B.2.3.2. Den procentvise arealandel af vedplanter i de kortlagte habitatnaturtyper indenfor Natura 2000-området.

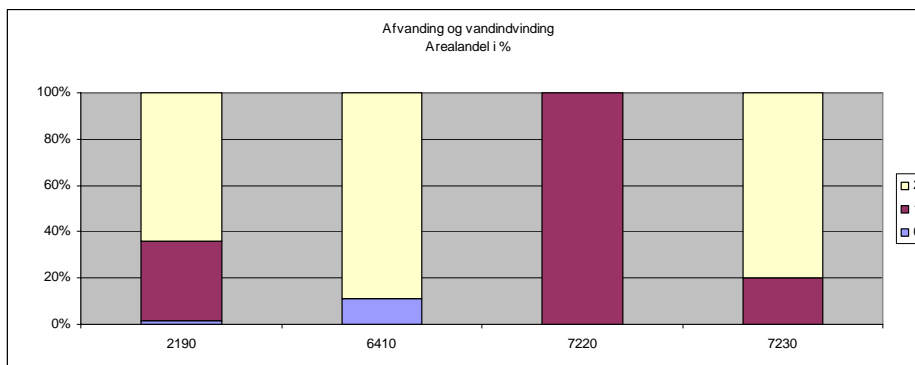
B.2.3.3 Arealandel med græsning og/eller høslet

Figur B.2.3.3 Den procentvise arealandel med høslet i de kortlagte habitatnaturtyper indenfor Natura 2000-området

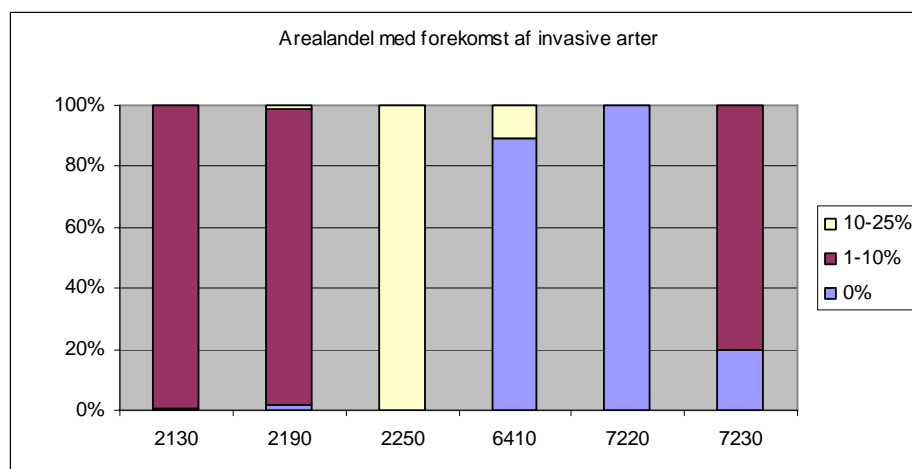
B.2.4 Hydrologi

B.2.4.1 Afvanding og vandindvinding

Figur B.2.4.1. Oversigt over afvanding og vandindvinding i de forekomster, hvor de våde naturtyper er registreret. 0: Er ikke vurderet 1: Afvanding og vandindvinding forekommer ikke. 2: Tegn på afvanding med uden tydelige vegetationsændringer 3: Afvanding medfører sommerudtørring og begyndende tilgroning 4: Udbredt tørlægning og tilgroning med tørbundsplanter 5: Fuldstændig tørlægning af hele arealet.

B.2.5 Invasive arter

Figur B.2.3.2. Den procentvise arealandel af den enkelte habitatnaturtype, som indeholder henholdsvis lav, middelhøj og høj vegetation.

B.3 Plejetiltag igangværende indsats mm

Lodsejeren af den ca. 100 ha store indhegning der blandt andet rummer Vandplasken har indgået MVJ-aftale med Nordjyllands Amt og at fjerne selvsåede opvækst af nåletræer, samt rydde knap 3 ha stor plantage i hegnet. Desuden har lodsejerne med tilladelse forsøgsvist ryddet tæt buskvækst to steder i området, dels et tæt men ungt havtornkrat syd for Vandplasken på det marineforland, dels et enekrat oven for littorinaskrænten. Arealerne er ca. ½ ha hver.

Siden 1997 har amtet indgået 11 MVJ aftaler (215 ha) indenfor Natura 2000-området.

B.4. Vandløb

Habitatområde nr. 6: Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Nedre vandløbstrækninger der passerer klit og strandenge. Lille faldhøjde.

Naturtype 3260, Vandløb med vandplanter, er i Natura 2000-området. Naturtypen findes i 3 km vandløb i området.

Der er 6 km vandløb i området, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Bæklampret og havlampret er i området.

Opdatering af udpegningsgrundlaget:

Vandløbstyper, som indgår i udpegningsgrundlaget: 3260, 3270

Arter af rundmunde og fisk, som indgår i udpegningsgrundlaget: ingen

Revideret udpegningsgrundlag:

1096, Bæklampret 3km vandløb med levested med fund opstrøms habitatområdet
1095, Havlampret 3 km vandløb med levested med fund opstrøms habitatområdet

Foreløbig trusselvurdering:

Udgangspunktet for den foreløbige trusselvurdering er Vandrammedirektivets basisanalyse I og II.

Resume fra Vandrammedirektivets basisanalyse I-II:

I Natura 2000-området er der målsat 5 km vandløb. I år 2015 forventes 1 km vandløb at leve op til målsætningen, mens 4 km forventes ikke at leve op til målsætningen. Ingen af de målsatte vandløbsstrækninger er upåvirkede. Biologisk påvirkning finder sted i 5 km målsatte vandløb, i 5 km er der tale om fysisk påvirkning, og i 5 km er der tale om hydrologisk påvirkning. Spærringer for fisk påvirker i øjeblikket 0 km vandløb, regulering påvirker 2 km, og vandløbsvedligeholdelse påvirker 6 km vandløb i området.

Undersøgelser har vist, at risikoen for udledning af miljøfarlige stoffer, er i forbindelse med udledninger fra punktkilder. Der er ikke tilstrækkelig viden herom.

Data:

STATIONSNR	UTM_ØST	UTM_NORD	ARTSNAVN	Total
1233000005	554358	6378762	Mærkeslægten (<i>Sium</i>)	2
			Tagrør (<i>Phragmites australis</i>)	1

Tabel B.4.1 Planteregistreringer på stationsniveau indenfor Natura 2000-området.

Nordjyllands Amt har et GIS-tema med flg. oplysninger:

- Udbredelsen af naturtype 3260
- Udbredelsen af vandløb, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3
- DVFI og Saprobie-værdi på stationsniveau
- Reguleringsgrad af vandløbet på stationsniveau

GIS-temaet kan indtil 2007 rekvireres hos Naturkontoret, Nordjyllands Amt. Efter 2007 kan data findes i den fælles offentlige database Danmarks Miljøportal. (<http://www.miljoportal.dk/>)

B.5. Søer

Habitatnr. 6: Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å (+ sø nr. 9685)

Kort beskrivelse:

Vandplasken (3 ha) er en lavvandet sø (0,5 m) med svingende vandstand og som kan tørre delvist ud om sommeren. Den er kortlagt 3110/3130/3140, da den har elementer af både grundskudplanter, urter langs søbredden under udtørring samt kransnålsalger. Vandplasken er A1-målsat (særligt naturvidenskabeligt interesseområde) pga. af dens beliggenhed i den upåvirkede og fredede klitplantage.

Sø nr. 9559 indgår i NOVANA som en ekstensiv-2 sø, og vil inden udløbet af 2009 blive undersøgt (kemi, vegetation). Indtil da er dens naturtype kortlagt til 3130 på baggrund af en besigtigelse.

Desuden findes en række § 3 beskyttede småsøer og vandhuller, hvor af hovedparten er kortlagt til 3130. To er kortlagt til hhv. 3140 og 3150. De resterende vandhuller er ukendte og ikke mulige at skønne, da de er beliggende i hede/moseområder.

Opdatering af udpegningsgrundlaget:

Søtyper, som p.t. indgår i udpegningsgrundlaget: 3130 + 3140 + 3150.

Revideret udpegningsgrundlag: 3130 + 3140 + 3150 (+ ukendte).

Foreløbig trusselvurdering:

Den væsentligste påvirkning af Vandplasken er eutrofiering, idet tilførslen af næringsstoffer til søen via fugle formodes at være betragtelig. Dette medfører, at vandet farves grønt af alger, undervandplanter forsvinder og at iltindholdet svinger kraftigt.

Alle søer og vandhuller i Habitatnr. 6 er påvirket af atmosfærisk deposition af næringsstoffer.

Desuden kan der være en fremtidig risiko for tilgroning for alle søer, hvis ikke området plejes.

Databilag - indhold:

Datatabel. Data ligger i amtets database, som med tiden vil blive tilgængelig via Miljøportalen. Mængden af data er angivet vha. 1) antal datoer, der ligger data for; eller 2) årstal. + angiver at der foreligger enkelte målinger uden for de angivne år. * = kun kvalitativ fiskeundersøgelse.

Parametre	Vandplasken
Tilsyn/overvågning	+
Konduktivitet	
pH	12
Farvetal	
Sigtedybde	10
Susp. Stof	3
Glødetab, susp. stof	3
Alkalinitet	3
Uorg. N forbindelser	1
TN	4
Orthofosfat	1
TP	4
Jern	
Silicium	3
Sulfat	
Klorofyl a	3
Vegetation	Kun artslister
Fisk	
Dyreplankton	
Planteplankton	

B.6. Arter

B.6.1. Mygblomst (*Liparis loeselii*)

Udseende

Mygblomst er en lille, robust 10-20 cm høj plante med en trekantet, gulgrøn stængel. Den blomstrer i juni-juli. Blomsterne ligner insekter. De sidder i en klase med få blomster og er gulgrønne og uanseelige. Langt mere iøjnefaldende er de to store, glinsende, gulliggrønne blade.

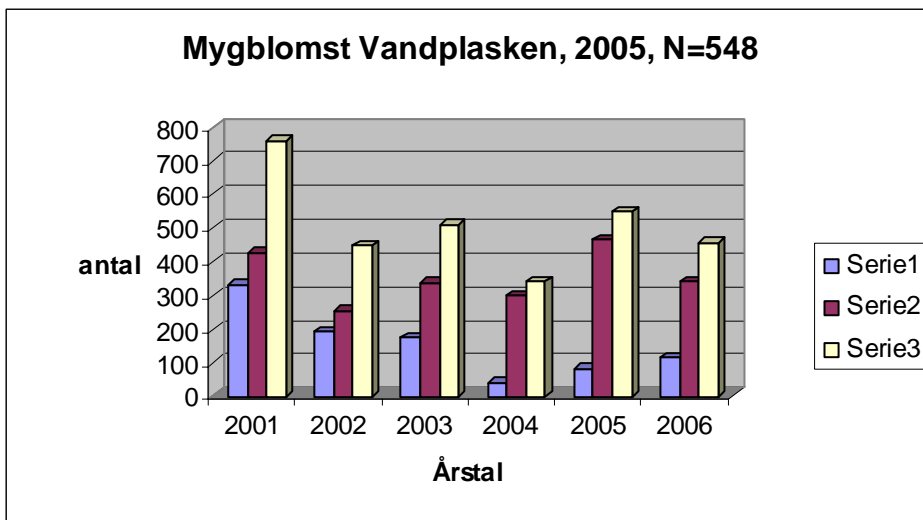
Mygblomst findes på fugtige, kalkrige kær og moser, gerne med vældpåvirkning og gerne i klitlavninger. De er duftløse uden megen nektar, og det vides ikke med sikkerhed om de bestøves af insekter.

Arten er gået drastisk tilbage og findes nu ikke på mere end ca. 10 steder i Danmark. Truslerne mod arten – og årsagerne til tilbagegangen – er: Dræning og afvanding (arten kræver høj vandstand), opdyrkning af levestederne (skulle gerne være ophørt med håndhævelse af Naturbeskyttelseslovens § 3) samt tilgroning. Græsning og/eller høslet forhindrer tilgroning og bortskygning af Mygblomsten, og græsning skaber ved trådeffekten ofte blotlagt tørvejord, som giver gode spiringsmuligheder for eventuelle frø.

Mygblomst er fredet og listet som sårbar på den danske [rødliste 1997](#).

I område 6 findes to af landets største bestande ved hhv. Vandplasken og Nørlev Strand. Bestanden ved Vandplasken har tidligere været landets størrelse, men er gået klart tilbage i de seneste 5 år, måske som følge af ændret græsning og vandstand. I 2005 fandtes 548 individer, i 2006 456.

Bestanden ved Nørlev har omvendt været i klar fremgang de seneste 3-5 år. Fra at være en lille population er den nu landets næststørste med godt 1000 individer..

B.6.2. Hedepletvinge (*Euphydryas aurinia*)

Artkode: 1065

I 2000 blev der iværksat en eftersøgning af Hedepletvinge, på foranledning af Skov- og Naturstyrelsen, denne undersøgelse har resulteret i "Handlingsplan for bevaring af den truede sommerfugl hedepletvinge" Link: <http://www.sns.dk/natur/bevaring/pdfiler/hedeplet.pdf>

Nordjyllands Amt ansøgte i 2005 om midler til et life projekt: Life ASPEA (ASPEA = Action for sustaining the population of *Euphydryas aurinia*), med det hovedformål at forbedre levevilkårene for Hedepletvinge i Nordjylland gennem pleje og formidling om arten. Ansøgningen blev bevilget.

Projektet afsluttes ved udgangen af 2007. Da Nordjyllands Amt blev nedlagt pr. 31/12 2006, fortsætter projektet i Skov- og Naturstyrelsens, og de respektive kommuners regi.

Projektet har sin egen hjemmeside med to domænenavne:

www.hedepletvinge.dk og www.aspea.dk

Hedepletvinge lever i små kolonier på fugtige heder og på magre enge, der ikke gødes. Der skal være rigelige bevoksninger af planten Djævlebid (*Succisa pratensis*), der er den eneste plante som sommerfuglens æg lægges på, og dens larver lever af. Sådanne bevoksninger skal blot være på nogle få hundrede kvadratmeter, men skal være tætte.

Der er tale om en udpræget standsommerfugl, som ikke spreder sig over store afstande. Arten er derfor afhængig af kort afstand mellem eksisterende og potentielle levesteder.

Nordjylland rummer hele Danmarks bestand af Hedepletvinge. Her kendes den i dag fra 8 mindre lokaliteter.

Område nr. 6. Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Forekomst

Arten er sidst fundet i området i 1992 i forbindelse med atlasprojekt Danske Dagsommerfugle. Nordjyllands Amt er i besiddelse af oplysninger, der kan placere fundet indenfor habitatområdet. Områdets rummer stadig potentiale for en bestand, og det kan ikke udelukkes at hedepletvinge stadig findes i området. Dog eftersøgt med negativt resultat på flere dellokaliteter i 2006.

Status

Kraftig tilbage gang eller uddød.

Trusler

Tilgroning, gødskning og dræning.

Referencer:

Asbirk, S. & Christensen, T. (red.), 2000. Handlingsplan for bevaring af den truede sommerfugl hedepletvinge *Euphydryas aurinia*. Miljø- og Energiministeriet, Skov- og Naturstyrelsen. <http://www.sns.dk/natur/bevaring/pdfiler/hedeplet.pdf>

Stoltze, M., 1995. An annotated atlas of the Danish butterflies. – Zoologisk Museum, Københavns Universitet.

Stoltze, M., 1996. Danske dagsommerfugle. Gyldendal..

Stoltze, M., 1997. Dagsommerfugle i Danmark. Felthåndbog. Gyldendal.

Life projektet ASPEAs hjemmeside: www.hedepletvinge.dk eller www.aspea.dk

B.6.3. Kildevælds-vindelsnegl (*Vertigo geyeri*)

Status

I Nordjylland er arten i nyere tid registreret på tilsammen otte lokaliteter i habitatområderne: H6. Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å, H15: Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal, H20: Rold Skov; Lindenberg Ådal og Madum Sø, H22 Kielstrup Sø, H30 Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simested og Nørre Ådal, samt Skravad Bæk & H222 Villestrup Ådal.

Arten er tilbage i 1970 registreret i et rigkær ved Brødløs syd for Mariager i Habitatområde 223 Kastbjerg Ådal (Pihl, S. og Laursen, K. 2002).

Arten er ligeledes fundet på syv lokaliteter udenfor de udpegede habitatområder, nemlig ved Hingelbjerg i Hanherred, Boldrup ved Simested Å, Kællingetandgårde ved Lerkenfeld Å, Store Gedbjerg ved Glenstrup Sø, Kravdal ved Glenstrup Sø, Valsgård Bæk, samt Randrup ved Kongerslev.

Biologi

Kildevældsvindelsnegl lever fortrinsvis i naturtyperne kildevæld og rigkær (7220, 7230), men er også fundet i naturtyperne våde enge (6410), klitlavninger (2190) og senest i hængesæk (7140) i Nordjylland. Arten er i Nordjylland primært fundet i tilknytning til arterne Næb-Star og Toradet Star, men er også fundet i Top-Star, Hirse-Star, Kær-Star og Sort Skæne. I Sverige er arten knyttet primært til ekstremrigkær (80 % af ca. 400 forekomster) (Sundberg, S. 2006). Arten er tæt knyttet til halvgræsser i form af skæne- og star-arter, hvor den lever af at græsse alge- og/eller bakteriebelægninger, ligesom tuerne formodes at være et vigtigt overvintringssted. Kildevælds-Vindelsnegl er

hermafrodit og lægger ca. 10 æg med en klækningstid på ca. 2 uger og en generationstid på 1 år. Arten har på grund af sin beskedne størrelse (2 mm.) et meget lille spredningspotentiale, men må formodes at kunne spredes med f.eks. fugle (Cameron, R.A.D. 2003).

Generelle trusler

Fysiske påvirkninger af levestedet hører til de væsentligste trusler. De væsentligste trusler er ændrede vandstandsforhold i forbindelse med f.eks. dræning, vandindvinding og opdæmning. Andre trusler er eutrofiering, næringsberigelse af kildevand, pesticidpåvirkning, overgræsning og tilgroning af lysåbne rikkær (Søgaard, B. m.fl. 2003, Sundberg, S. 2006).

Kortlægning

I habitatområder, som arten kendes fra, kortlægges som potentielle levesteder, delarealer, som opfylder et eller flere af følgende kriterier:

- Veludviklede lysåbne og lavtvoksende kalkrige rikkær med halvgræsser i form af star- eller skænevegetation. Urtelaget må helst ikke være intensivt slået eller nedgræsset af husdyr.
- Potentielle naturtyper: 2190, 6410, 7220 og 7230

Område nr. 6. Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Forekomst

Arten er registreret flere steder i Vandplasken i 2001 (Holmen, M. 2006), samt i Kærsgård Kær i 2005.

Status

Artens udbredelse er endnu ikke detailkortlagt i habitatområdet. I forbindelse med overvågningen i 2005 blev der fundet 17 individer på kort tid på Kærsgård-lokaliteten, mens arten ikke blev fundet i Vandplasken. Arten er tidligere fundet flere steder i Vandplasken, men kun i form af enkelte eksemplarer på de enkelte lokaliteter (Holmen, M. 2006).

Aktuelle trusler

Eutrofiering: Et af de aktuelle levesteder belastes med mellem 15 og 17.5 kg N/ha/år, hvilket er over naturtypens nedre tålegrænse. Levestedet er derfor på længere sigt truet af negative følgebåvirkninger i form af tilgroning og/eller direkte næringsberigelse af kildevandet.

Referencer:

Cameron, R.A.D. 2003. Life-cycles, moluscan and botanical associations of *Vertigo angustior* and *Vertigo geeyeri* (Gastropoda, Pulmonata: Vertiginidae), *Heldia*, 5: 95-110.

Holmen, M. 2006. Personlig kommentar.

Pihl, S. & Laursen, K (red.) 2002: Kortlægning af arter omfattet af EF-habitatdirektivet 1997-2000. Naturovervågning. – Danmarks Miljøundersøgelser. 144 s. – Arbejdsrapport fra DMU, nr. 167.

Sundberg, S. 2006. Åtgärdsprogram för bevarandet av rikkärr. Naturvårdsverket, -Rapport 5601. Bromma, Sverige.

Søgaard, B., Skov, F., Ejrnæs, R., Nielsen, K.E., Pihl, S., Clausen, P., Laursen, K., Bregnballe, T., Madsen, J., Baatrup-Pedersen, A., Søndergaard, M., Lauridsen, T.L., Møller, P.F., Riis-Nielsen, T., Buttenschøn, R.M., Fredshavn, J., Aude, E. & Nygaard, B. 2003: Kriterier for gunstig bevaringsstatus. Naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet & fugle omfattet af EF-uglebeskyttelsesdirektivet. 2. udgave. Danmarks Miljøundersøgelser. 462 s. – Faglig rapport fra DMU, nr. 457. <http://faglige-rapporter.dmu.dk>

B.6.4. Odder (*Lutra lutra*)

Artkode: 1355

Odder blev overvåget i det landsdækkende NOVANA-overvågningsprogram i 2004. For Nordjyllands Amt var der tale om en klar fremgang, da odderen blev fundet i alle eftersøgte vandløbssystemer i amtet. Odderen blev registreret på 136 ud af 150 stationer, hvilket svarer til en fremgang fra 38 % positive stationer til 90 % positive stationer.

Odderovervågninger er afrapporteret til DMU og kan ses på:

http://www2.dmu.dk/1_viden/2_Publikationer/3_fagrappporter/rapporter/FR582.pdf

Odderens foretrukne levesteder er pilekrat, samt elle- og askesumpe (91E0) langs de vandløb (3260), hvor arten finder hovedparten af sin føde. Odderen opholder sig ligeledes langs med vores kyster, og selvom det først og fremmest er i vandløbene, at odderen etablerer territorier og opfostrer sine unger, er der flere eksempler på ynglelokaliteter i mole- og havneanlæg langs kysten. Lavvandede kyst- og fjordområder fungerer ligeledes som en slags refugium for Odderen i kolde vintre med isdækkede vandløb, hvor odderen så kan fiske fra våger i isen.

Spor efter odder, enten i form af markeringer, spor eller oddergrave er fundet i alle de områder odderen er udpeget for.

Det vurderes at Odderen er vidt udbredt i Nordjylland. Natura 2000 områder, hvor der er et udbredt system af vandløb og/eller søer med væsentlige forekomster af de primære levesteder for Odder, foreslås derfor opgraderet som levested for Odderen, således at Odderen her medtages i udpegningsgrundlaget. Det gælder for habitatområde nr. 18 og 216.

Trusler:

Trafikdrab af Odder udgør en stor trussel alle steder, hvor vandløbene krydses af veje. Problematikken opstår dels fordi Odderen ikke har fysisk mulighed for at passere under vejen på grund af f.eks. for lille rør-diameter, høj vandstand eller opstemninger. En anden mulighed er, at Odderen har til vane at søge op på brinkerne for at markere sit territorium netop på markante steder langs vandløbene (vejbroyer, tilløb, sandbrinker mm). Afhjælpning af dette kan ske ved afværgeforanstaltninger såsom faunapassager under vejbroen og ved udlægning af sandbanker, som giver Odderen en markeringsmulighed i umiddelbar tilknytning til brinken. En udarbejdelse af såkaldte sorte pletter i forhold til indrapporterede trafikdrab af Odder er en anden mulighed i mht. prioritering af, hvor man bør sætte ind med afværgeforanstaltninger.

Rusefiskeri med ruser har tidligere udgjort en stor trussel mod Odder, problemet vurderes dog at være mindsket med den lovmæssige indgriben med krav om brug af stopriste i ruser.

Udpegningsgrundlag:

Odderen er på udpegningsgrundlaget i følgende habitatområder: 4, 5, 6, 8, 12, 13, 14, 15, 16, 20, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 177, 217 og 222. Der opfordres til at Odderen medtages på udpegningsgrundlaget i habitatområde nr. 18 og 216.

B.6.5. Havlampret (*Petromyzon marinus* L.)

Havlampretten er med en maksimal længde på 1 meter den største af de danske lampretarter.

Havlamprettens larver udvikler sig over en periode på 2-5 år i vandløbet før den vandrer i havet, og det gør dem sårbare overfor miljøforringelser så som forringet vandkvalitet, og forringelser af det fysiske miljø, eksempelvis i forbindelse med hårdhændet vedligeholdelse.

Gydningen foregår som hos flodlampretten, idet forældrene samler sten og grus på vandløbsbunden til en rede hvori æggene lægges.

Havlampretten er snylter i det marine stadie - dvs. den suger sig fast til fisk og ernærer sig af disse. En god bestand af byttefisk er derfor vigtig

Den nuværende status for Havlampretten i Danmark er ukendt (Phil *et al.* 2000). Den mangelfulde status skyldes mangel på systematiske kvantitative og kvalitative undersøgelser efter Havlampretterne både i hav- og ferskvand. Overblik over bestanden opnås lettest ved undersøgelse i deres vandrings- og gydeperiode i ferskvand.

Der har kun været få registreringer af Havlampretten i Nordjyllands Amt. Der er ikke foretaget systematiske undersøgelser efter arten. Registreringerne er udelukkende resultatet af tilfældige observationer. Status for arten i Nordjyllands Amt må betragtes som ukendt eller muligvis ugunstig.

Havlampretten er anført som særligt opmærksomhedskrævende på Miljøministeriets gulliste over dyrearter i tilbagegang og arter, som Danmark i international sammenhæng har et særligt ansvar overfor (Stolze & Phil 1998). Den

er ligeledes omfattet af EF's habitatdirektiv, over arter der tillægges særlig betydning indenfor det europæiske fællesskab.

Gunstig bevaringsstatus er vurderet i henhold til Søndergaard *et al* 2005.

Som forudsætning for at opnå større bestande af havlampret vil der skulle gennemføres vandløbsforbedringer med henblik på at forbedre gyde- og vandringsmulighederne, herunder at skabe passage ved spærringer. Det er også en forudsætning at der i de marine områder findes et tilstrækkeligt fødegrundlag for arter.

Registreringer i habitatområderne:

Havlampretten er fundet i habitatområderne: 4, 5, 6, 14, 15, 20, 222.
Ved alle registreringer er der fundet mellem 1 og 3 individer.

Habitatområde 6

Udpegningsgrundlag:

Havlampret indgår ikke i udpegningsgrundlaget og bør medtages.

Forekomst:

Arten er registreret i Liver Å vandsystem i Liver Å i 1992 og uden for habitatområdet i Rakkeby Å i 1994 (Andersen 2006).

Status:

Ukendt

Trusler:

Mangel på gydeområder og dårlig vandkvalitet.

Referencer:

Andersen, P.M 2006. Observation af havlampret ved Liver Å (1992) og Rakkeby Å (1994).

Andersen, J.S. 2004. Oplysninger fra Brønderslev Lystfiskeriforenings fangster i forbindelse med elfiskeri.

Andersen, J.S. 2002. Oplysninger fra Brønderslev Lystfiskeriforening vedr. fangster af havlampret i Ry Å.

Andersen, P.M 2001. Observation af havlampret ved Mariendal Mølle.

Moenslund, B. & Hvidt, C. B. 2001. Fisk i Hvidbjerg Å systemet 2000-2001.

Christiansen. 2004. Registrering af havlampret fanget i ruse i indløbet til Oue Mølle Dambrug af dambruger.

Lassen, H.H. 2006. Personlig oplysning om fangst af havlampret.

Moenslund, B. 2006. Fisk i Stor Å systemet 2004-2005.

Olesen, T.M. & Jessen, B.H. 2006. Status for vandløbsfisk i Nordjyllands Amt. Rapport fra Nordjyllands Amt in prep.

Olesen, T.M. & Lassen, H.H. 2003. Notat vedr. fund af havlampret i Binderup Å. Notat fra Nordjyllands Amt

Phil, S., Ejrnæs, R. Søndergaard, B., Aude, E., Nilesen, K.E., Dahl, K. & Laursen 2000. Naturtyper og arter omfattet af EF-Habitatdirektivet. Indledende kortlægning og foreløbig vurdering af bevaringsstatus. Danmarks Miljøundersøgelser, 219 pp, faglig rapport fra DMU, nr. 322.

Stolze, M. & Phil, S. 1998. Gulliste 1997 over planter og dyr i Danmark. Miljø- og Energiministeriet, Danmarks Miljøundersøgelser og Skov- og Naturstyrelsen.

Søgaard, B., Skov, F., Ejrnæs, R., Nielsen, K.E., Pihl, S., Clausen, P., Laursen, K., Bregnballe, T., Madsen, J., Baatrup-Pedersen, A., Søndergaard, M., Lauridsen, T.L., Møller, P.F., Riis-Nielsen, T., Buttenschøn, R.M., Fredshavn, J., Aude, E. & Nygaard, B. 2005: Kriterier for gunstig bevaringsstatus. Naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet & fugle omfattet af EFfuglebeskyttelsesdirektivet. 3. udgave. Danmarks Miljøundersøgelser. 462 s. - Faglig rapport fra DMU, nr. 457. <http://faglige-rapporter.dmu.dk>

B.6.6. Bæklampret (Lampetra lampetra L.)

Bæklampretten tilhører rundmundene (Cyklostomata). Den lever hele livet i ferskvand. Larverne, som nærmest er blinde, lever nedgravet i sand- og dyndbund og vender den hesteskoformede mund mod strømmen for at opsamle alt spiseligt der kommer drivende. Udvokset er Bæklampretten 12-16 cm lang og ses oftest i forbindelse med gydning på grus bund i april-maj, hvor hannerne klynger sig til hunnerne som selv sidder klynget fast til små sten.

Bæklamprettens larver udvikler sig over en periode på 3-5 år i vandløbet, og det gør dem meget sårbare overfor miljøforringelser så som forringet vandkvalitet, og forringelser af det fysiske miljø, eksempelvis i forbindelse med hårdhændet vedligeholdelse.

Nye undersøgelser tyder på, at Bæk- og Flodlampretten er samme art, der som ørreden har en stationær (Bæklampret) og en vandrende form (flodlampret) (Pers. comm. Aarestrup 2004). Dette spørgsmål er dog ikke endeligt afklaret

Bæklampretten er anført som særligt opmærksomhedskrævende på Miljøministeriets gulliste over dyrearter i tilbagegang og arter, som Danmark i international sammenhæng har et særligt ansvar overfor (Stolze & Phil 1998). Den er ligeledes omfattet af EF's habitatdirektiv, over arter der tillægges særlig betydning indenfor det europæiske fællesskab.

Den nuværende status for Bæklampretten i Danmark anses for gunstig (Phil *et al.* 2000). Der er dog ikke foretaget systematiske kvantitative og kvalitative undersøgelser af Bæklampretten.

Lampretten har en betydelig udbredelse i Nordjyllands Amt, på trods af dens status som gullistet på Skov- og naturstyrelsens liste over særligt opmærksomhedskrævende dyr (Stolze & Phil 1998). Lokalt kan lampretten dog have ikke gunstig bevaringsstatus ligesom spærringer i vandløb kan føre til fragmentering af bestande, samt forringe muligheden for vandring mellem gyde- og opvækstpladser. Udledning af iltforbrugende stoffer kan føre til ugunstig bevaringsstatus.

Gunstig bevaringsstatus er vurderet i henhold til Søndergaard *et al* 2005.

Som forudsætning for at opnå større bestande af Bæklampret samt at udgå fragmentering af bestande vil der skulle gennemføres vandløbsforbedringer med henblik på at forbedre gyde- og vandringsmulighederne, herunder at fjerne spærringer. I vandløb med spildevandsudledning kan det komme på tale at reducere belastningen.

Trusler:

Lokalt kan spærringer i vandløb føre til fragmentering af bestande, samt forringe muligheden for vandring mellem gyde- og opvækstpladser. Vandløb med spildevandsudledning af iltforbrugende stoffer kan påvirke arten negativt.

Registreringer i habitatområderne:

Bæklampretten er fundet i følgende områder:

Nr. 4, 5, 6, 8, 15, 20, 21, 27, 30, 215, 216, 217, 222

Habitatområde 6

Udpegningsgrundlag:

Bæklampret indgår ikke i udpegningsgrundlaget og bør medtages.

Forekomst:

Bæklampretten forekommer spredt i hele vandsystemet, særligt i Varbro Å (Jørgensen 2006, Olesen, T.M. & Jessen, B.H. 2006).

Status:
Ukendt

Trusler:
Mangel på gydeområder og dårlig vandkvalitet.

Referencer:

- Dolby, J. 2000.** Udsætningsplan for Simested Å. Distrikt 22 vandsystem 4.
- Hansen, E. 1992.** Udsætningsplan for Villestrup å vandsystem.
- Holm, I. 2001.** Bruså, vandløbskvalitet ovenfor dambrug, status og forbedringer. Rapport fra Nordjyllands Amt.
- Jørgensen, K. 2005.** Udsætningsplan for Binderup Å– Vandsystem 9.
- Jørgensen, K. 2005.** Udsætningsplan for Voers Å. Distrikt 17-Vandsystem 1.
- Jørgensen, K. 2004.** Udsætningsplan for Bangsbo Å, Lerbæk og Elling Å. Distrikt 17 – Vandsystem 8, 11 og 13.
- Jørgensen, K. 2002.** Udsætningsplan for Uggerby Å. Distrikt 17 – Vandsystem 31. nr. 94.
- Jørgensen, K. 2000.** Udsætningsplan for Lindenberg Å. Distrikt 18 – Vandsystem 3 nr. 83.
- Jørgensen, K. 1999.** Udsætningsplan for Ry Å– Vandsystem 13.
- Jørgensen, K. 1996.** Udsætningsplan for Bangsbo Å, Lerbæk og Elling Å. Distrikt 17 – Vandsystem 8, 11 og 13. nr. 46.
- Jørgensen, K. 1988.** Udsætningsplan for Lerbæk og Elling Å. Distrikt 17 – Vandsystem 11 og 13.
- Mikkelsen, J. S. 2003.** Udsætningsplan for Thylandske vandløb.
- Mikkelsen, J. S. 2002.** Udsætningsplan for Skals Å. Distrikt 22 – Vandsystem 5.
- Mikkelsen, J. S. 2002.** Udsætningsplan for Halkær Å. Distrikt 19 – Vandsystem 1 nr. 97.
- Mikkelsen, J. S. 2001.** Udsætningsplan for Tilløb til Limfjorden i Nordjyllands Amt, Distrikt 18 og 19.
- Moeslund, B. 2006.** Fisk i Stor Å systemet 2004-2005.
- Moeslund, B. & Hvidt, C. B. 2001.** Fisk i Hvidbjerg Å systemet 2000-2001
- Nordjyllands Amt 2005.** NOVANA fiskeundersøgelse Haslevgårds Å.
- Nordjyllands Amt 2006.** Fiskeundersøgelse i Elling å ved Elling kirke 2006.
- Olesen, T.M. & Jessen, B.H. 2006.** Status for vandløbsfisk i Nordjyllands Amt. Rapport fra Nordjyllands Amt.
- Phil, S., Ejrnæs, R. Søndergaard, B., Aude, E., Nilesen, K.E., Dahl, K. & Laursen 2000.** Naturtyper og arter omfattet af EF-Habitatdirektivet. Indledende kortlægning og foreløbig vurdering af bevaringsstatus. Danmarks Miljøundersøgelser, 219 pp, faglig rapport fra DMU, nr. 322.
- Stolze, M. & Phil, S. 1998.** Gulliste 1997 over planter og dyr i Danmark. Miljø- og Energiministeriet, Danmarks Miljøundersøgelser og Skov- og Naturstyrelsen.

Søgaard, B., Skov, F., Ejrnæs, R., Nielsen, K.E., Pihl, S., Clausen, P., Laursen, K., Bregnballe, T., Madsen, J., Baatrup-Pedersen, A., Søndergaard, M., Lauridsen, T.L., Møller, P.F., Riis-Nielsen, T., Buttenschøn, R.M., Fredshavn, J., Aude, E. & Nygaard, B. 2005: Kriterier for gunstig bevaringsstatus. Naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet & fugle omfattet af EFfuglebeskyttelsesdirektivet. 3. udgave. Danmarks Miljøundersøgelser. 462 s. - Faglig rapport fra DMU, nr. 457. <http://faglige-rapporter.dmu.dk>

B.6.7. Laks

Laksen findes både i salt- og ferskvand. Opvæksten foregår i saltvand, mens gydning foregår i ferskvand. Gydningen foregår på grusbanker som hos ørred.

I Danmark forekommer den oprindelige laks kun i de syd-vestjyske vandløb (Nielsen et al. 2001). Laksen registreres dog også i Nordjyllands Amt både i undersøgelser og i lystfiskernes fangster. Hvorvidt det drejer sig om oprindelige danske laks der har bredt sig, strejfer fra andre vandløb – danske eller udenlandske eller laks undsluppet fra opdræt, er uafklaret.

Den nuværende status for Laksen i Danmark betegnes som ugunstig (Phil *et al.* 2000). Dette skyldes et lille antal af genetisk oprindelige laks.

Der har kun været få registreringer af laks i Region Nordjylland. Laksens status i Region Nordjylland må betragtes som ikke kendt, idet der ikke er foretaget målrettede undersøgelser af forekomst og bestand i ”laksevandløbene”.

Laksen er anført som akut truet på Miljøministeriets rødliste over dyrearter i tilbagegang og arter, som Danmark i international sammenhæng har et særligt ansvar overfor (Stolze & Phil 1998). Den er ligeledes omfattet af EF's habitatdirektiv, over arter der tillægges særlig betydning indenfor det europæiske fællesskab.

Som forudsætning for at opnå større bestande af laks vil der skulle gennemføres vandløbsforbedringer med henblik på at forbedre gyde- og vandringsmulighederne, herunder at fjerne spærringer.

Registreringer i habitatområderne:

Laks er registreret i Habitatområde: 4, 6, 15.

Habitatområde 6

Udpegningsgrundlag:

Laks indgår ikke i udpegningsgrundlaget.

Forekomst:

I Liver Å er der registreret 75 laks mellem 1990 og 2003 ved lystfiskerfangster eller i forbindelse med lystfiskernes elfiskeri efter moderfisk (Christensen 2004, Andersen 2004). Flere af fangsterne er verificerede gennem fotos.

Der er ikke opgørelser over de seneste 3 års lystfiskerfangster.

Der er ikke foretaget undersøgelser i Liver Å for at klarlægge, om der eventuelt findes en selvreproducerende laksebestand.

Status:

Ukendt

Trusler:

Mangel på gydeområder og dårlig vandkvalitet er de væsentligste trusler.

Referencer:

Andersen, J.S. 2007. Oplysninger fra Brønderslev Lystfiskeriforenings fangster i forbindelse med elfiskeri.

Andersen, J.S. 2004. Oplysninger fra Brønderslev Lystfiskeriforenings fangster

i forbindelse med elfiskeri.

Christensen, J.D 2004. Fangstprotokol af laks fra Liver å. Lystfiskerforeningen for Liver Å og omegn.

Nielsen, E.E., Hansen, M.M. & Bach, L.A. 2001. Looking for a needle in a haystack. Discovery of indigenous Atlantic salmon (*Salmo salar* L.) in stocked populations. *Conservative Genetics* 2, s. 219-232.

Olesen, T.M. 2003. Fiskepassage i Elling Å ved Mariendal Mølle. Rapport fra Nordjyllands Amt 2003, 60 pp., ISBN: 87-7775-521-9.

Olesen, T.M. & Jessen, B.H. 2006. Status for vandløbsfisk i Nordjyllands Amt. Rapport fra Nordjyllands Amt in prep.

Phil, S., Ejrnæs, R. Søndergaard, B., Aude, E., Nilesen, K.E., Dahl, K. & Laursen 2000. Naturtyper og arter omfattet af EF-Habitatdirektivet. Indledende kortlægning og foreløbig vurdering af bevaringsstatus. Danmarks Miljøundersøgelser, 219 pp, faglig rapport fra DMU, nr. 322.

Stolze, M. & Phil, S. 1998. Røddlistet 1997 over planter og dyr i Danmark. Miljø- og Energiministeriet, Danmarks Miljøundersøgelser og Skov- og Naturstyrelsen.

Søgaard, B., Skov, F., Ejrnæs, R., Nielsen, K.E., Pihl, S., Clausen, P., Laursen, K., Bregnballe, T., Madsen, J., Baatrup-Pedersen, A., Søndergaard, M., Lauridsen, T.L., Møller, P.F., Riis-Nielsen, T., Buttenschøn, R.M., Fredshavn, J., Aude, E. & Nygaard, B. 2005: Kriterier for gunstig bevaringsstatus. Naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet & fugle omfattet af EFfuglebeskyttelsesdirektivet. 3. udgave. Danmarks Miljøundersøgelser. 462 s. - Faglig rapport fra DMU, nr. 457. <http://faglige-rapporter.dmu.dk>.